11
NOIEMBRIE
1993

România apicolă

România apicolă

Revistă lunară de informare tehnică şi ştiinţifică, schimb de experienţă şi opinii editată de Asociaţia Crescătorilor de Albine din România

Preşedinte — Eugen MĂRZA

Anul LXXVII • Nr. 11 noiembrie • 1993

CUPRINS

1 Costache PAIU : Apel către actualii şi viitorii cititori
2 Ilie CORNOIU : Adăpostirea şi aerisirea stupilor pe timpul iernii
3 Victor NEAGU : Exigenţe ale noului an de învăţământ apicol
5 * * * : Un vaccin interzis
6 Nicolae V. ILIEŞIU : Calendarul apicultorului pe luna decembrie
8 Ilie CORNOIU : A început un nou an apicol !
9 Traian VOLCINSCHI : Un apicultor octogenar — Nicolae V. ILIEŞIU
13 Aurel PAPADOPOL : Comportamentul (Etologia) albinelor, un capitol pasionant din viaţa şi activitatea complexă a acestor preţioase insecte (III)
17 Elisei TARŢA : Cursul de apiterapie
18 Eugen ZORICI : Zilele apicultorilor slovaci
19 Nely Constanţa PFEIFFER : Produsele apicole în cosmetică
24 Paul BUCATĂ, Mihaela ŞERBAN : Un autor român în literatura ştiinţifică apicolă europeană
26 Costache PAIU : Câteva probleme de vocabular apicol
29 Viorel LUPU : Dr. Aurel Papadopol — 70 de ani
30 Florin ŞTEFUREAC : Ceahor
31 DOCUMENTAR APICOL Yves DONADIEU : Apiterapia în anxeitate şi depresiune nervoasă

Coperta I: Mi-a bătut azi-noapte Toamna-n geam,
Mi-a bătut cu degete de ploaie...
Şi la fel ca-n fiecare an,
M-a rugat s-o las să intre în odaie.
Ion MINULESCU : „Cu toamna în odaie"
Diacolor : Constantin DINA

Coperta IV: Banca Agricolă S.A. — un pricten statornic al apicultorilor
Macheta : arh. Florin ŞTEFUREAC

LEI 50

COLEGIUL DE REDACŢIE

Ing. AUREL MĂLAIU (Preşedinte de onoare), ing. ELISEI TARŢA (Redactor şef — Preşedinte executiv), PETRE MIHAI BĂCANU, MIHAI BEŞLIU (Republica Moldova), SORIN BODOLEA (Redactor de rubrică), NICOLAE V. ILIEŞIU, ing. ION MILOIU (Secretar general de redacţie), VICTOR NEAGU, COSTACHE PAIU, MIHAELA ŞERBAN, ing. ŞTEFAN SĂVULESCU, ing. TRAIAN VOLCINSCHI (Redactor şef adjunct), ing. EUGEN ZORICI (Redactor şef adjunct).

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA EDITURII „ALBINA ROMÂNEASCĂ"

● Str. Tomas Masaryk nr. 17, Bucureşti, sect. 2 ● Cod. 70231 ● Tel. 611.47.50 ● Fax 613.80.34 ● Telex 11 265 apirom-r ● Cont vir. 45960102 B.A.S.A. Sucursala Municipiului Bucureşti.

DIN REZOLUŢIILE CONGRESULUI 33 al APIMONDIA, BEIJING, 1993

(continuare din nr. 10/1993)

5. Promovarea studiului zonelor melifere mai puţin cunoscute şi/sau imperfect exploatate ;

6. Promovarea şi sprijinirea cercetării noilor patogenii ale albinelor, pe măsură ce se ivesc, pentru a se putea pune la punct metode de combatere biologice şi biotehnologice ;

7. Asigurarea comunicării între toţi cei implicaţi în dezvoltarea apiculturii ;

8. Întărirea legăturii între dezvoltarea apiculturii şi conservarea albinelor melifere şi melipone în mediul lor nativ ;

9. Atenţie specială studiilor de mare fineţe în domeniul geneticii albinei şi ingineriei genetice ;

10. Finalizarea oficială a convenţiei de cooperare între societatea americană de apiterapie şi Apimondia.

Apel către actualii şi viitorii cititori

Revista noastră este pe de o parte continuatoarea unei vechi tradiţii de comunicare prin cuvântul tipărit între apicultori iar pe de altă parte un factor activ de informare ştiinţifică, economică şi de schimb de experienţă între crescătorii de albine şi consumatorii produselor stupului.

Simţim cu toţii greutăţile epocii actuale considerată de tranziţie, deci provizorie şi cu toţii facem eforturi deosebite pentru a le depăşi. Revista „România apicolă", — care apare neîntrerupt de 76 de ani — este purtătoarea de cuvânt a apicultorilor şi elementul de legătură între ei şi conducerea aleasă a Asociaţiei Crescătorilor de Albine — între ei şi puterea executivă şi legislativă a statului — s-a tipărit în ultima vreme regulat dar cu enorme greutăţi financiare. Ea trăieşte din abonamente şi din vânzarea liberă. Ne străduim să-i menţinem cel mai scăzut preţ faţă de toate publicaţiile lunare ce apar în ţară nefăcând nici un rabat la conţinutul şi calitatea publicaţiei. Dar în ultima vreme abonamentele au scăzut şimţitor, preţul revistei a rămas neschimbat în timp ce costul hârtiei a crescut de peste 100 de ori şi al tiparului de 50 de ori. Cât despre taxele de expediţie, acestea s-au majorat cu 500%, deci au crescut de 5 ori.

În asemenea condiţii viaţa revistei noastre este în pericol de a nu mai apărea. Ori la o asemenea situaţie nu trebuie să ajungem în nici un caz ! Putem sprijini revista pentru a asigura apariţia ei periodică numai prin creşterea numărului de abonaţi şi prin vânzarea ei liberă în tiraje sporite prin magazinele noastre, prin cercurile apicole cu gestiune. Oare în câte cercuri apicole cu gestiune din ţară se găseşte la vânzare revista ? Apelăm la solidaritatea apicultorilor, solicităm concursul Comitetelor judeţene A.C.A. şi considerăm ca o sarcină de serviciu a secretarilor şi a tuturor salariaţilor noştri de a privi colectarea de abonamente ca pe o problemă esenţială şi prioritară în activitatea lor. Revista noastră trebuie să apară pentru că ea este a apicultorilor şi este editată pentru apicultori. De ea este legat sufletul fiecărui stupar — mare sau mic. În actualele condiţii cu regret anunţăm pe apicultori creşterea preţului revistei. *Un abonament anual pentru 1994 va costa 2400 lei.* Se pot face şi abonamente pe 4, 8 sau 12 luni. Vă rugăm să reţineţi faptul că actualmente are cel mai mic preţ dintre toate revistele. Cât priveşte costul unui abonament anual pentru 1994, acesta nu depăşeşte preţul actual a două kg de miere la piaţa liberă.

Sperăm în înţelegerea şi cooperarea tuturor şi ne exprimăm convingerea că vom izbuti împreună să continuăm tipărirea revistei.

Vă mulţumesc şi vă doresc tuturor multă sănătate !

Prof. Costache PAIU
Vicepreşedinte al Asociaţiei
Crescătorilor de Albine
din România
Membru în Colegiul de redacţie
al revistei „România apicolă"

ADĂPOSTIREA ŞI AERISIREA STUPILOR PE TIMPUL IERNII

Ing. ILIE CORNOIU
Universitatea de Ştiinţe Agricole Cluj-Napoca
Facultatea de Zootehnie

Albinele melifere s-au adaptat şi se adaptează continuu mediului în care trăiesc, putând în anumite zone ale globului să înfrunte temperaturi de chiar 40—50 grade C sub O. Pornind de la însuşirea biologică a albinelor de a menţine temperatura constantă în cuib chiar pe timpul iernii şi de la faptul că rezervele calitative şi cantitative de hrană sunt corespunzătoare, nu există motive de îngrijorare peste iarnă. Totuşi, adăpostirea stupilor cu familii de albine în general şi în special iarna are drept scop: protejarea albinelor împotriva vânturilor predominante şi curenţilor reci de aer, stimularea albinelor de a efectua zboruri de curăţire, protejarea stupilor de apă şi umiditate etc.

Cu excepţia anumitor zone unde se practică iernarea „în cojoc", sau după posibilităţi — iernarea în pavilioane apicole, în condiţiile ţării noastre circa 85—90% din efective se iernează în stupi sistematici în aer liber. Dacă lucrările de toamnă au fost efectuate corect şi la timp şi dispunem de familii puternice, dezideratul adăpostirii stupilor în aer liber are în vedere: amenajarea în jurul vetrei a perdelelor de protecţie contra vânturilor predominante (din cocenţi înalţi de porumb, tulpini de floarea-soarelui, nuiele), orientarea urdinişurilor spre S, S-E, vegherea menţinerii unei depline linişti pe tot timpul iernării.

Pentru o mai bună protecţie a inventarului apicol — în funcţie şi de posibilităţi — confecţionarea unor copertine simple deasupra rândurilor de stupi facilitează reîntoarcerea în mai bună siguranţă a albinelor care efectuează zboruri de curăţire (atunci cînd timpul permite), scândurile de zbor şi pereţii stupilor rămânând feriţi de umezeala uneori excesivă.

Pentru o bună iernare a familiilor de albine, atenţie deosebită trebuie acordată *aerisirii* în interiorul stupului.

Prevenirea pe cât posibilă a condensului dăunător ce se creează în interiorul stupilor pe timpul iernii şi asigurarea primenirii continue a aerului necesar familiilor de albine se realizează prin reglarea corespunzătoare a închizătoarelor — urdinişi (un cm/interval albine), prin depărtarea scândurelelor podişorului din partea opusă urdinişului la distanţă de 4—6 mm. Prin această operaţie se dă posibilitatea vaporilor de apă ce se produc din respiraţia ghemului şi umezelii să fie absorbiţi de saltelutele termoizolatoare, menţinându-se astfel o atmosferă convenabilă pentru albine. Un rol important pentru evacuarea vaporilor de apă şi umezelii din stup pe timpul iernii îl au urdinişurile superioare, care la familiile puternice (până la începerea creşterii puietului) trebuie lăsate deschise pe toată lungimea. Pentru a avea certitudinea captării vaporilor de apă şi umezelii din stup, peste scândurile podişor este recomandabil să se aşeze mai întâi saltelutele termoizolatoare, iar suplimentar, peste, 2—3 rânduri de hârtie. Practica aşezării a câte 2—3 foi de hârtie peste podişoare se recomandă numai în perioadele de toamnă şi primăvară, în vederea intensificării creşterii puietului.

Concluzionând cele menţionate, putem afirma că adăpostirea şi aerisirea stupilor pe timpul iernii rămân două verigi importante în tehnologiile de întreţinere a familiilor de albine peste lungul timp al iernii.

Exigenţe ale noului an de învăţământ apicol

prof. VICTOR NEAGU

S-a împământenit obiceiul ca în fiecare filială a A.C.A. în luna noiembrie să se deschidă noul an de învăţământ apicol, cu cele două forme de organizare : pentru începători şi pentru avansaţi. Aceste cicluri sunt deschise publicului larg, astfel că oricine poate să afle gratuit în timpul cel mai scurt şi cu efortul cel mai mic date la zi concentrate şi verificate din domeniul de specialitate. La aceste cursuri predau specialişti şi practicieni din nivelele cele mai înalte ale apiculturii româneşti.

Faţă de anii trecuţi când se punea accent mai mult pe predarea tehnologiilor apicole, utilaje, produse în acest an vor trebui vizate şi cerinţele curente ale economiei de piaţă. Viaţa de zi cu zi ne arată că într-o economie de piaţă informaţiile sunt la mare preţ, se vând, însă apicultorii noştri în marea lor majoritate oferă cu generozitate rodul experienţei lor, prin articole publicate la revista „România apicolă" sau în expunerile prezentate la cursurile pentru începători şi avansaţi.

Învăţământul (de ori ce fel ar fi) permite prin studiu, accesul la educaţie, informaţie şi formare profesională. Toate formele de pregătire ale învăţământului apicol îşi dovedesc utilitatea prin urmărirea cu consecvenţă a unui obiectiv principal al strategiei noastre pentru următorii ani. Este necesar a pregăti pe apicultori pentru promovarea şi ascensiunea lor materială, de a dezvolta deprinderi şi concepte menite schimbării cadrului general de desfăşurare a afacerilor, spre a răspunde cerinţelor exigente ale economiei de piaţă.

Practica învăţământului, ca nou, cu accent pe management demonstrează că există o mare varietate de posibilităţi pentru apicultorii de performanţă. Unii practică o monoapicultură (profilaţi numai pe miere) de tip staţionar, alţii de tip staţionar dar şi cu obţinerea produselor secundare ale stupului prin diversificare, în fine alţii practică an de an pastoralul, dar toţi doresc să aibă o activitate rentabilă. Modul de realizare a rentabilităţii, de obţinere a profitului, este dificil de comparat şi variază în funcţie de caracteristicile apiculturii practicate, de asigurarea pieţelor de desfacere, de cultură, de personalitatea apicultorului. Obiectivele urmărite converg toate supra numitorul comun obligatoriu — pregătire profesională —, dar în cadrul acestui proces nu se pot stabili strategii general valabile, reţete sigure şi nici factori-cheie de succes.

Cu toate acestea, experienţa apicultorilor performanţi scoate în evidenţă aspecte ce trebuiesc avute în vedere. Metodele apicultorilor de performanţă sunt utile pentru că furnizează idei şi aduc mereu ceva nou în modul de abordare a mecanismelor economice şi tehnologice. De remarcat că aceste metode nu pot înlocui investigaţiile personale în scopul adaptării metodelor la condiţiile concrete, particulare din fiecare stupină.

Totul trebuie să se desfăşoare în baza unui învăţământ modern, riguros, convingător. Fiecare apicultor, fiecare familie de albine, fiecare tehnologie de moment, fiecare soluţie de business, poate avea un caracter de unicitate, deci fiecare apicultor trebuie să-şi găsească propria reţetă de succes. Aceasta se face, apelând la banca de date personale — instruire, motivaţie, cultură, pregătire profesională — scoţând în evidenţă calităţile proprii îmbunătăţind pe cele slabe, formând în acest fel chiar un stil distinct. Dar ce ne facem când cu bună ştiinţă neglijăm pregătirea noastră ? ! Uneori uităm să ne preocupăm de noi înşine de îndată ce am obţinut cele dorite, uităm de necesitatea perfecţionării.

Oare numărul mic de abonamente la revista „România apicolă" sau slaba participare la cursurile de perfecţionare pentru apicultori nu reflectă cele de mai sus ? La urma urmei, după ce ne-am consumat toate forţele şi talentele pentru a dovedi că suntem în stare să practicăm apicultura simţim că ne-am atins scopul, ne putem relaxa ? Nimic nu e mai periculos decât această decizie de automulţumire şi rutină păgubitoare. Dacă şi anul apicol a fost bun sau foarte bun, prin perioade favorabile nouă, prin complexul de împrejurări, acţionând şi întâmplarea în favoarea apicultorului, cu rezultate bune, însă

repet întâmplătoare, se întâmplă ca din cauza lipsei de experienţă nu le putem departaja. Aceşti ani foarte buni se caracterizează de obicei pentru unii prin „diminuarea învăţării" aceasta fiind întotdeauna o greşeală tipică apicultorului începător şi uneori chiar a celor avansaţi. Atunci când anii devin neprielnici, natura nu ne mai ajută, se produc abandonările, renunţările şi resemnarea în faţa a ceea ce comod denumim fatalitate.

Fenomenul este explicabil deoarece diminuarea capacităţii de a reacţiona se datorează lipsei de pregătire profesională, de informaţii utile şi are ca efect ruinarea financiară, adică falimentul stupinei. La baza acestor realităţi se află repet, lipsa de pregătire profesională, absenţa flexibilităţii în adoptarea soluţiilor, neadecvarea comportamentului apicultorului faţă de noile condiţii în care este pus. Totul se reduce în fond la capacitatea de pregătire practică, teoretică şi de ce nu şi psihică spre a rezista la anii nefavorabili când rezultatele de producţie sunt negative. Iată de ce perioada de învăţare trebuie să fie permanentă. Dacă o vom servi cu eficienţă viaţa apicultorului va fi mai uşoară şi mai plină de satisfacţii care nu vor întârzia să apară. Prin conţinutul tematic prin varietatea materialului didactic care se va preda în acest an trebuie să se acopere largi spaţii tehnice dar şi economice, de management conferind apicultorului solide cunoştinţe de conducere şi administrare a stupinei. Aceasta cu atât mai mult cu cât suportul teoretic al cursurilor este dublat de execuţie practică, bazată pe tradiţie. În toate formele de învăţare apicultorul trebuie să modeleze, să schimbe valoric şi structurile mentale, să înţeleagă limitele şi ritmul schimbării în acest sistem social care este economia de piaţă. Investiţia sub forma instruirii în apicultură, sub formă privată — auto învăţare — şi socială, deci cele două componente ale cheltuielilor pentru educaţie au caracter de investiţie în capitalul uman. Apicultorul care ia decizia de a investi în el însăşi sau primeşte investiţia va obţine un randament exprimat în satisfacţii materiale şi de ce nu şi morale, de succes şi prestigiu. Iată cum, pornind de la valoarea învăţământului, am încercat să evidenţiez liniile directoare ale campaniei învăţării, orientată determinant spre căutarea şi găsirea celor mai bune metode de învăţare şi comunicare între indivizi, grupe de vârstă şi între categorii sociale în folosul fiecărui apicultor, în folosul stupăritului naţional.

Amfore greceşti expuse în secţia de istorie antică din Muzeul Naţional de Istorie şi Arheologie din Constanţa. În asemenea amfore mierea din ţinuturile Carpato-Pontico-Dunărene se transporta pe mare până în ţările din Bazinul mediteranean.

NECESITATEA UNOR CUNOŞTINŢE DE ISTORIE A APICULTURII

Aşa cum am mai informat în zilele de 31 august — 2 septembrie a.c. la Constanţa s-au desfăşurat lucrările celui de al XIII-lea Simpozion Naţional de Istorie şi Retrologie Agrară a României în cadrul căruia — ca şi la alte asemenea manifestări a fost organizată o Secţie de istorie a apiculturii. În ideea că cine nu cunoaşte istoria unei preocupări sau profesii, de fapt nu cunoaşte bine problema în sine am publicat şi publicăm cele mai interesante comunicări susţinute şi dezbătute la acest simpozion. Sugerăm celor care organizează şi conduc actualele cursuri de apicultură pentru începători sau avansaţi să folosească textele acestor comunicări mai ales la lecţiile introductive. Astfel se oferă cursanţilor o şansă în plus de a înţelege mai bine temele următoare. De altfel, în Facultatea de Tehnologie şi Economia Apiculturii care funcţionează de doi ani în cadrul Academiei Universitare „Athenaeum", cursul de Istoria Teoriei şi Practicii Apicole este foarte apreciat de toţi studenţii, ceea ce dovedeşte o dată în plus oportunitatea şi necesitatea unor cunoştinţe istorice care permit o înţelegere corectă a prezentului şi deci o proiectare realistă a viitorului apiculturii.

Un vaccin interzis

A circulat și din păcate probabil mai circulă un vaccin produs și comercializat fraudulos despre care în revista noastră și-au spus părerea specialiști avizați. Iată că acum avem confirmarea oficială a unei adevărate fraude naționale care se zice că pe unii i-a îmbogățit pe seama păgubirii altora.

Ministerul Agriculturii și Alimentației, prin direcția sa de specialitate a emis și difuzat această circulară către toate Direcțiile Sanitare Veterinare județene din țară. Reproducem întocmai respectiva circulară pe care dacă o citiți cu atenție nu considerăm necesar să o mai comentăm. (E.T.)

* * *

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI ALIMENTAȚIEI
Direcția Generală Sanitară Veterinară
B-dul Carol I nr. 24 sector 3, București
Nr. 41 968/25.08.1993

Către,
D.S.V.
În atenția domnului Director

1. Firma particulară Ter. Um. Vet „Hipocrate S.R.L." București, produce și comercializează în mod fraudulos preparatele „V-VPAA — virus vaccin contra virozei paraliziei acute a albinelor" și „Biostimulator apicol B.A.".

2. Vă facem cunoscut că produsele menționate nu au fost avizate de Comisia de Avizare și Înregistrare a Medicamtentelor, acestea constituind un real pericol epizootic pentru familiile de albine.

3. Direcția Generală Sanitară Veterinară interzice fabricarea și comercializarea acestor produse în practica apicolă.

4. Direcția Generală Sanitară Veterinară interzice introducerea virusurilor native sau sub orice formă, prelucrate și modificate, în familiile de albine.

5. De asemenea, se interzice introducerea în familiile de albine a trituratelor din embrioni, anexe și lichide embrionate, sub orice formă prelucrate și în orice fel de preparate.

6. Contactați imediat filiala județeană A.C.A., pentru a face cunoscute cele de mai sus și dispuneți ca medicii veterinari de circumscripție să interzică folosirea celor două produse și să procedeze la confiscarea acestora.

7. Se vor comunica la DGSV-MAA datele privind existența și folosirea celor două preparate în teritoriu și măsurile luate de dumneavoastră în acest sens.

DIRECTOR GENERAL,
Dr. Gheorghe Stratulat

Calendarul apicultorului pe luna decembrie

NICOLAE V. ILIEȘIU

Luna decembrie reprezintă sfârșitul anului calendaristic astronomic. Pentru apicultură ea cuprinde două evenimente comemorative emoționale legate sentimental de viața apicultorilor :

— La 7 decembrie se comemorează ZIUA SFÂNTULUI AMBROZIE patronul de suflet al tuturor stupărilor creștini din lume, — ocrotitorul albinelor și al stăpânilor lor.

— În luna decembrie, în fiecare an, se organizează de către Federația Internațională a Asociațiilor de Apicultură APIMONDIA. „SĂPTĂMÂNA INTERNAȚIONALĂ A APICULTORULUI", perioadă în care au loc conferințe, simpozioane, întruniri etc. cu teme și dezbateri informative privind activitatea asociațiilor naționale ale apicultorilor.

Pentru albine însă luna decembrie este doar o lună obișnuită, în care ele se află în plin repaus de iernare, fără a avea semnificația sfârșitului de an, întrucât pentru ele soluția termotehnică care le asigură existența (viața) este determinată de : forma sferică a ghemului de iernare constituit încă din luna noiembrie și de rezerva de hrană adunată în sezonul apicol activ din vară și din toamnă. În interiorul ghemului de iernare se realizează schimbul de căldură de la o albină la alta, ele reușind să întrețină în interiorul ghemului o temperatură de circa 25°C. Datorită permanentei schimbări de loc, toate albinele ajung pe rând și în zona caldă interioară a ghemului, beneficiind astfel de această căldură, care, și la periferia ghemului înregistrează circa 10°C.

Obligațiile de muncă ale stuparului sunt și în această lună aceleași prevăzute pentru perioada repausului de iernare, având ca obiective principale : supravegherea și controlul exterior al stupilor, asigurarea unei liniști depline în stupină și folosirea timpului disponibil pentru documentare și perfecționare teoretică și practică în domeniul apiculturii. Folosind experiența proprie cât și recomandările cunoscute și amintite în diversele documentații, reviste și manuale de apicultură, vom rezuma câteva din preocupările pe care trebuie să le aibe un apicultor în această perioadă :

I. Lucrări în stupină

a) Dacă nu s-au introdus până acum „preșurile", deasupra fundurilor stupilor este momentul să se realizeze această operațiune, căci prin utilizarea lor în timpul iernii, ele constituie un mijloc ajutător convenabil de constatare din exterior a stării sănătății și stadiului vieții coloniei de albine. Grijă ca aceste preșuri să nu închidă urdinișurile, prin mișcarea și curățirea lor.

b) Controlul cu regularitate, în lunile de iarnă a vetrei stupinei sau a pavilionului care adăpostește coloniile, astfel ca repausul de iarnă să se mențină nederanjat. Precauția și liniștea pe timpul iernii reprezintă legea supremă a stupinei. Se continuă controlul prin sistemele de ascultare din exterior, prin efectuarea analizelor resturilor descoperite pe fundul și în fața stupilor etc.

c) Înlesnirea și supravegherea zborurilor de curățire (în zilele mai calde).

d) Îndepărtarea fără zgomot a zăpezii și a gheții formate pe scândurile de zbor ale stupilor, inclusiv protejarea suplimentară (la nevoie) a stupinei contra vânturilor.

e) Îndreptarea cu precauțiune și la timp a stărilor anormale ivite în cuiburile unor colonii, cum ar fi : necesitatea unificării unor colonii devenite orfane, completarea rezervelor de hrană etc.

II. Activități în atelierul stupinei :

1. În această perioadă multe din uneltele și mijloacele pe care le utilizăm în practicarea apiculturii, le putem confecționa și singuri cum sunt : ramele, hrănitoarele, șevaletul pentru faguri sau masa specială de lucru în stupină. Avem și posibilitatea efectuării unor reparații la stupi și la uneltele vechi. Aceste lucrări nu se fac însă în interiorul stupinei sau în pavilion, ci în altă parte ca să nu declanșăm zgomot, ele executându-se într-un *atelier special* amenajat. În atelierul stupinei, prin folosirea unor dispozitive se pot ușura muncile meșteșugărești legate de : confecționarea ramelor prin utilizarea unui dispozitiv pentru tăierea lor la aceleași

dimensiuni cu ajutorul fierăstrăului. De asemenea, putem realiza un dispozitiv-tipar care să ne ajute la realizarea de distanțe egale în aplicarea distanțatoarelor dintre rame, a găuririi lor pentru însârmare etc.

2. Reformarea fagurilor vechi, defectuoși etc. și extracția cerii în vederea valorificării ei prin vânzare sau schimb cu faguri artificiali.

3. Dezinfecția, recondiționarea și vopsirea stupilor etc.

III. Perfecționarea și documentarea profesională a apicultorului în vederea elaborării planului de producție și a muncii în stupină

Este deosebit de necesar ca în această perioadă de iernare apicultorul să folosească timpul disponibil pentru documentare și perfecționare teoretică și practică în domeniul cunoașterii apiculturii moderne.

Este timpul prielnic ca fiecare stupar să-și alcătuiască bilanțul anului apicol care se încheie.

Pe baza experiențelor și rezultatelor obținute — unele pozitive, altele negative — se va elabora *planul de activitate productivă pentru sezonul apicol viitor*, cu indicarea tuturor obiectivelor, a mijloacelor și investițiilor necesare realizării acestui plan de activitate inclusiv a planului organizatoric a muncii în stupină.

Din calendarul apicol repartizat pe cele 12 luni ale anului, publicat în revista noastră, s-a putut observa și reține că unele din principalele munci în stupină se repetă și au o anumită *ritmicitate sezonieră specifică*, care nu exclude însă apariția unor dereglări cauzate de modificări meteoclimatice cu influențe directe asupra surselor nectaro-polenifere și implicit asupra dezvoltării coloniei de albine.

O schimbare a raportului normal dintre factorii naturali (surse vegetale și condiții geo-climatice) și procesul normal de dezvoltare a coloniei de albine poate fi determinată și de unele cauze de altă natură, cum ar fi : apariția unor boli, accidente sau chiar a unor greșeli sau lipsuri datorate apicultorului neglijent sau nepriceput. De aceea, intervențiile apicultorului în toate situațiile (fie ele normale, fie accidentale) observate în perioada de iernare sau în timpul sezonului apicol activ, trebuie să respecte anumite metode prevăzute de tehnologia și experiența apicolă verificată.

Acest sistem al organizării muncii în stupină obligă la aplicarea corectă a metodelor eficiente, cunoscute și unanim acceptate de practicieni, astfel ca să se excludă improvizațiile și muncile executate superficial —, *planul organizatoric al muncii stuparului impunând reducerea timpului de lucru în stupină* ca astfel, să înregistrăm efecte favorabile asupra rentabilizării apiculturii, a creșterii profitului *prin diversificarea produselor apicole.* Se înțelege de la sine că această acțiune presupune un aport deosebit al stuparului prin continua preocupare a îmbogățirii și perfecționării cunoștințelor sale teoretice și practice apicole legate în special atât de produsele clasice ale stupinei : miere, ceară și roi, cât și de celelalte produse apicole biologic-active cum sunt : polenul, lăptișorul de matcă, apilarnilul, propolisul și veninul de albine. Toate produsele stupului se încadrează deci în acțiunea de diversificare a producției apicole, în scopul rentabilizării respectiv a creșterii profitului activității din stupină.

MICA PUBLICITATE

VÂND pavilion 70 stupi, nou. Tg. Ocna, Costache Negri 104, Telefon : 093/341148 (11)

VÂND pavilion apicol, fără albine, capacitate 65 familii. Brajinca Iulian, telefon : 0989/44.251 (12)

UN APICULTOR UNIVERSITAR NE ATRAGE ATENȚIA CĂ

A ÎNCEPUT UN NOU AN APICOL!

Ing. ILIE CORNOIU
Universitatea de Științe Agricole Cluj-Napoca
Facultatea de Zootehnie

Odată cu micșorarea zilelor, mărirea și răcirea nopților, împuținarea culesurilor naturale, activitatea albinelor în afara stupului a scăzut continuu. Alături de trântori, (care în mod normal au fost siliți să părăsească stupii), zeci de generații de albine, epuizate de cărăușia nectarului, polenului, apei și propolisului, mor pe rând, determinând astfel o scădere a populației fiecărei familii de albine. Dorința perpetuării, purtată de matcă, a adus și aduce în schimb generațiile eclozionate la sfârșitul verii, începutul și până spre sfârșitul toamnei. Prin restrîngerea activităților specifice, energia acestor generații se acumulează în organisme sub formă de rezerve proteice și glucidice (corpii grași). Acest lucru le permite să supraviețuiască peste lungul timp al iernii. Pe de altă parte, aceste generații vor fi cele care pe rând, la sfârșitul iernii și începutul primăverii, vor hrăni și încălzi noile generații ce le vor lua treptat locul, lansând astfel familiile de albine spre realizarea producțiilor apicole. Cu cât numărul generațiilor de primăvară va fi mai mare și mai numeros, avem certitudinea familiilor puternice, capabile să valorifice succesiunea culesurilor naturale specifică condițiilor țării noastre.

Considerând cele menționate succint drept o consecință adaptativă a speciei spre supraviețuire și perpetuare, în practica apicolă dezideratul natural specific trebuie coroborat și sprijinit cu lucrările tehnice de întreținere toamnă-iarnă, care vizează în principiu : *menținerea familiilor în stare activă până toamna târziu* prin practicarea stupăritului pastoral și înlocuirea mătcilor epuizate biologic cu mătci selecționate tinere ; *asigurarea calitativă și cantitativă a rezervelor de hrană glucidică* (miere) *și proteică* (păstură) chiar prin administrarea siropului de zahăr până în jurul datei de 15 septembrie ; *efectuarea* după prospecte a *tratamentelor contra varroozei* și *prevenirii nosemozei; aranjarea corespunzătoare a ramelor cu hrană* în vederea constituirii și funcționării optime a ghemului de iernare ; *împachetarea cuibului în dreptul urdinișului* și *asigurarea unei bune aerisiri* pe timpul iernii ; *supravegherea iernării* (controale auditive, *înlăturarea cu grijă a zăpezii înghețate de la urdinișuri) ; facilitarea și supravegherea zborurilor de curățire,* atunci când temperatura exterioară o permite.

Dacă aceste lucrări au fost executate cu conștiinciozitate și corespund pretențiilor de întreținere cunoscute, până la începutul primăverii apicole (luna februarie) cu siguranță vom dispune de efective puternice, cu un consum redus de hrană și mortalitate scăzută, capabile să ne satisfacă din plin preocupările.

Pornind deci de la cunoașterea practică a vieții albinelor melifere carpatine și motivat de faptul că producții ridicate se obțin numai cu familii puternice, se poate aprecia pe bună dreptate că anul apicol începe toamna.

Un apicultor octogenar — Nicolae V. Ilieşiu

Despre cunoscutul şi întreprinzătorul apicultor Nicolae V. Ilieşiu *s-a mai scris în presa centrală şi locală, în cotidiane şi reviste, fiind popularizat şi în cadrul unor emisiuni de radio şi televiziune. Revista noastră „România apicolă" a publicat de asemenea numeroase articole, comunicări, ştiri şi informaţii semnate de acest activ apicultor.*

In luna decembrie din acest an distinsul şi apreciatul apicultor Nicolae V. Ilieşiu sărbătoreşte două evenimente semnificative. Astfel, la începutul lunii pe 6 decembrie — de Sfântul Nicolae — îşi serbează ziua numelui iar pe 24 decembrie în ajunul Crăciunului îşi aniversează ziua de naştere şi jubileul vârstei de octogenar împlinind 80 de ani.

Folosim acest prilej pentru a-i transmite d-lui Nicolae V. Ilieşiu şi stimatei sale colaboratoare şi soţii Alexandrina sincere felicitări, sărbători fericite şi la mulţi ani cu sănătate. *Având în vedere numărul mare de apicultori şi prieteni din toată ţara care îl stimează şi doresc să-l felicite personal pe dl. Nicolae Ilieşiu precizăm că sărbătoritul poate fi contactat la telefonul 611.70.82 sau pe adresa: Bucureşti, str. Polonă nr. 21, etaj 2, ap. 15, sector 1.*

Considerăm că este momentul potrivit de a aprecia cu respect îndelungata şi rodnica activitate a octogenarului Nicolae V. Ilieşiu. În acest scop vom prezenta în continuare câteva date biografice şi o scurtă privire retrospectivă asupra activităţii sale precum şi a unor realizări importante care au marcat dezvoltarea şi au sporit prestigiul apiculturii româneşti şi care merită să fie cunoscute de toţi apicultorii.

Dl. Nicolae V. Ilieşiu este originar din com. Maieru jud. Bistriţa Năsăud. Dragostea şi pasiunea pentru albine o datorează tatălui său Vincenţiu care a funcţionat timp de peste 40 de ani în comuna Maieru ca notar comunal, ocupându-se şi cu apicultura. După absolvirea liceului grăniceresc din Năsăud Nicolae V. Ilieşiu urmează cursurile de apicultură din Năsăud şi Cluj unde timp de doi ani este student al Facultăţii de Drept a Universităţii clujene. Ocupându-se cu ziaristica devine membru al Uniunii ziariştilor profesionişti. În calitate de ziarist profesionist, specialist în probleme economice şi de apicultură profesează această meserie şi îşi câştigă existenţa funcţionând în calitate de corespondent de presă pentru nordul Ardealului la mai multe ziare locale şi centrale. Înfiinţează la Satu Mare primul cotidian românesc „Graniţa" şi „Frontul" (1935) iar mai târziu lucrează ca secretar de redacţie şi redactor economic la ziarul „Curentul" din Bucureşti apoi la ziarul „România" şi la alte ziare ajungând director de presă la Preşedinţia Consiliului de Miniştri şi director de cabinet la „Frontul Renaşterii Naţionale".

În anul 1955 este numit conducător tehnic la atelierele de producţie de la Mânăstirea „Cernica" ale Patriarhiei Ortodoxe Române din Bucureşti.

În anul 1956 este numit primul director al unităţii „APICOLA" din cadrul Ministerului Comerţului Interior, unitate organizată pentru prima dată în Bucureşti având şi sucursale în unele judeţe. Nicolae V. Ilieşiu a luptat activ pentru strângerea rândurilor şi unitatea apicultorilor din ţara noastră fiind mereu prezent şi activ la toate întâlnirile apicultorilor din cadrul fostei Societăţi de Ştiinţe Agricole „I. V. Miciurin" apoi la A.S.I.T. participând şi la întâlnirea din Delta Dunării din 7 august 1957 când s-a hotărât înfiinţarea asociaţiei noastre profesionale astfel că dl. Ilieşiu figurează printre principalii membri fondatori ai Asociaţiei Cres-

cătorilor de Albine din România. Cu ocazia înființării acestei organizații obștești, pe 30 decembrie 1957, dl. Nicolae Ilieșiu a fost ales primul secretar al Asociației Crescătorilor de Albine din România.

Între anii 1959—1968, Nicolae V. Ilieșiu a fost implicat într-un proces penal, abuziv, cu evident substrat politic, ticluit de fostul regim comunist împotriva Bisericii Ortodoxe Române și a executat o îndelungată condamnare prin diverse închisori și lagăre de muncă. În perioada de detenție în lagărul de muncă din Insula Mare a Brăilei (de la Tichilești) N. V. Ilieșiu a organizat ferma apicolă de stat din Insula Mare a Brăilei unde a elaborat lucrarea „Studiu privind dezvoltarea apiculturii în această zonă".

Ca urmare a schimbărilor intervenite în România după evenimentele din decembrie 1989, N. V. Ilieșiu a solicitat instituțiilor statale anularea sentinței nedrepte de condamnare, invocând nevinovăția sa prin însăși dovezile eliberate de conducerea Patriarhiei Ortodoxe Române care, sub semnătura I.P.F. Patriarh Teoctist, atestă că în respectivul dosar de condamnare s-a aflat o acțiune politică cu *„scopul de a compromite Biserica Ortodoxă Română și în special pe Întâiul ei Stătător: Patriarhul Justinian Marina"* (adresa nr. 3 865/1993).

Față de Memoriul conținând adevărul în procesul politic invocat, „Asociația Deținuților Politici din România" i-a recunoscut apicultorului Nicolae V. Ilieșiu calitatea de deținut politic, acordându-i reparația morală și materială la care avea dreptul conform Decretului Lege nr. 118/1990, eliberându-i Carnetul de membru al A.F.D.P.R. nr. 6 181/1993.

Începând cu anul 1968 devine salariat la Asocsiația Crescătorilor de Albine din România de unde este apoi transferat în interesul serviciului la Editura Apimondia și la Institutul Internațional de Tehnologie și Economie Apicolă al Federației Internaționale a Asociațiilor de Apicultură — Apimondia în calitate de șef serviciu și consilier.

În anul 1978 s-a transferat în interesul serviciului la CAP Scornicești-Olt, în calitate de coordonator specializat în apicultură, ca șef și consilier al sectorului apicol.

Până în anul 1985 a organizat și condus sectorul de prelucrare și valorificare a noului produs apicol „Apilarnil", al cărui autor de brevet este și care reprezintă o premieră mondială. În numai 5 ani s-a achiziționat și valorificat în țara noastră o cantitate de 45 000 kg apilarnil în valoare de circa 80 milioane lei. Dl. Ilieșiu își continuă acțiunea de extindere a valorificării apilarnilului în colaborare cu Asociația Crescătorilor de Albine care a devenit titularul brevetului „Apilarnil" începând din anul 1985.

Semnificativ este faptul că dl. Ilieșiu Nicolae este primul care a introdus în România și producția de lăptișor de matcă încă din anul 1957. În același an dl. N. Ilieșiu a prezentat la Televiziunea Română prima conferință despre viața albinelor și producția de lăptișor de matcă.

În îndelungata și rodnica sa activitate dl. Nicolae Ilieșiu a ținut numeroase conferințe apicole în aproape toate județele țării, a publicat numeroase articole de specialitate în presa centrală și locală, în numeroase reviste și alte publicații din țară și străinătate. A participat activ la numeroase mese rotunde, brigăzi științifice, expoziții, schimburi de experiență și demonstrații practice.

Este autor a mai multor publicații ca: „Lăptișorul de matcă și utilizările lui" (1952, broșură 76 pagini); „Apilarnil" — sănătate-vigoare-longevitate (două ediții 1981 și 1991, 366 pagini, „Apilarnil — ghid pentru producătorii și consumatorii de apilarnil" (1985, 88 pagini). Este coautor la „Manualul apicultorului". A coordonat și colaborat la editarea altor lucrări ca: „Apiterapia azi" (1976); „Almanahul stuparului (1985) precum și la alte materiale documentare apicole.

În calitate de consultant de specialitate a contribuit la realizarea unor reușite filme documentare celor despre apilarnil realizate în 1984 de studioul cinematografic „Alexandru Sahia" din București în limba română și în patru versiuni străine. Aceste filme au fost premiate cu ocazia Congresului Apimondiei de la Varșovia (1987) cu medalia de aur și premiul I iar la Erfurt în Germania (1988). Dl. Ilieșiu în calitate de autor a primit diploma și medalia de onoare.

Întreprinzătorul și neobositul apicultor Nicolae Ilieșiu a contactat și colaborat cu numeroase institute de cercetări științifice, cu Fundația Ana Aslan, Societatea română de geriatrie, Centrala de Medicamente din București, Academia de Științe Medicale, Ministerul Sănătății și numeroase clinici din țară solicitând și primind sprijinul din partea unui număr mare de oameni de știință, cercetători și specialiști (medici, farmaciști, chimiști, biologi, specialiști în industria alimentară etc.) cu ajutorul cărora a organizat numeroase analize, teste, experiențe și cercetări științifice privind rolul și modul eficient de utilizare a produselor apicole în sănătatea omului.

În felul acesta el a contribuit la diversificarea producției apicole deoarece toate produsele apicole și-au găsit un eficient debușeu, contribuind în același timp la fundamentarea și dezvoltarea apiterapiei în țara noastră. Semnificative sunt cele

28 de invenţii pe bază de produse apicole realizate de dl. Nicolae V. Ilieşiu în calitate de autor şi coautor, înregistrate la Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci (O.S.I.M.) din România pe care le redăm pentru informarea apicultorilor în tabelul ce urmează:

BREVETE DE INVENŢII ACORDATE APICULTORULUI NICOLAE V. ILIEŞIU ÎN CALITATE DE AUTOR ŞI COAUTOR, ÎNREGISTRATE LA OFICIUL DE STAT PENTRU INVENŢII ŞI MĂRCI (O.S.I.M.)

Nr. crt.	Nr. brevet de invenţie	Specificarea invenţiei
1.	57 731 — 16 mai 1974 — coautor —	„Apiforgum" — gumă de mestecat cu acţiune biostimulatoare şi energizantă.
2.	74 872 — 30 iun. 1980 — autor —	„Apilarnil(R)" — Procedeu pentru obţinerea unui produs apicol biologic. Brevet cu numeroase înregistrări internaţionale în Europa şi SUA.
3.	75 894 — 27 oct. 1980 — coautor —	„Apilarnil" — Tehnologie pentru creşterea intensivă şi dirijată a larvelor în coloniile de albine şi rama destinată acestui scop.
4.	78 902 — 29 ian. 1982 — coautor —	„Acantha" — Şampon pentru îngrijirea pielii capului şi a părului (conţinând apilarnil).
5.	79 134 — 24 febr. 1982 — coautor —	„Acantha" — Compoziţie cosmetică pentru fardare (cu apilarnil).
6.	79 208 — 24 febr. 1982 — coautor —	„Acantha" — Compoziţie cosmetică pentru îngrijirea tenului (cu apilarnil).
7.	80 229 — 1 sept. 1982 — coautor —	„Nicotinoscop" — Produs pentru tratamentul tabagismului cronic.
8.	80 826 — 22 oct. 1982 — coautor —	„Hepatoapimel" — Produs medicamentos cu acţiune hepatobiliară şi hepatoprotectoare.
9.	84 000 — 31 mart. 1983 — coautor —	„Apilarnil^{R}" drageuri şi „Apilarnilprop^{R}" drageuri cu acţiune biostimulatoare din produse apicole.
10.	83 083 — 27 sept. 1983 — coautor —	Bandă resorbabilă folosită la intervenţii chirurgicale oftalmologice (cu apilarnil, propolis, colagen etc.).
11.	83 236 — 27 sept. 1983 — coautor —	Pansament oftalmologic biologic activ (cu apilarnil, propolis, colagen etc.).
12.	83 237 — 27 sept. 1983 — coautor —	Unguent pentru tratamentul diverselor afecţiuni blefaro-conjunctivale (cu apilarnil şi propolis).
13.	83 151 — 29 sept. 1983 — coautor —	Liant cicatrizant utilizat în oftalmologie (cu apilarnil şi propolis).
14.	84 443 — 4 apr. 1984 — coautor —	„Apilarnil-Potent" — Compoziţie medicamentoasă cu proprietăţi trofice şi stimulatoare asupra funcţiei sexuale masculine.
15.	85 307 — 24 apr. 1984 — coautor —	Procedeu de condiţionare a unui produs apicol — Apilarnil Spermatogen Factor (de uz veterinar).
16.	85 157 — 7 iulie 1984 — coautor —	„Fibrolax" — Compoziţie medicamentoasă pentru tratamentul tulburărilor de tranzit intestinal.
17.	84 144 — 30 iun. 1984 — coautor —	„Giardinocid" — Folosit în tratamentul giardiazei, tricomoniazei genito-urinare, la ambele sexe şi a altor infecţii cu protozoare intestinale şi hepatice.
18.	87 032 — 3 apr. 1985 — coautor —	„Hipotens" — Comprimate antihipertensive din substanţe active vegetale şi apicole.
19.	87 384 — din 1985 — autor —	„Apitotal N.V.I." — Extract apicol integral conţinând substanţe biologic active utile sănătăţii omului.

Nr. crt.	Nr. brevet de invenţie	Specificarea invenţiei
20.	89 309 — 30 iunie 1986 — coautor —	„Apidenta" — Pastă de dinţi cu acţiune profilactică şi terapeutică (cu propolis şi apilarnil).
21.	84 566 — din 1980 — coautor —	„Apivitas Forte" — Produs biostimulator şi dietetoterapeutic pe bază de apiextrase şi fitoextrase.
22.	95 373 — din 1986 — coautor —	„Colarnil" şi „Larnil" — Preparate oftalmologice.
23.	96 224 — din 1986 — coautor —	Bomboane apiterapeutice şi vitalizante (BAV).
24.	127 193 — din 1987 — coautor —	„Apispray" cu apilarnil şi propolis utilizat pentru afecţiuni dermatologice.
25.	141 359 — din 1989 — coautor —	„Apilarnilprop" — Drageuri cu acţiune biostimulatoare.
26.	141 677 — din 1989 — coautor —	Creme antireumatice din produse apicole asociate cu extracte de plante medicinale.
27.	141 377 — din 1989 — coautor —	Medicament cu acţiune antidiabetică.
28.	29—200 414 — din 1992 — coautor —	„Apiollo" — Săpunuri regenerative apiterapeutice conţinând extracte din produse apicole biologic active.

În afară de aceste brevete înregistrate precizăm că mai există la O.S.I.M. un număr de 6 dosare de invenţii în curs de experimentare şi înregistrare unde dl. Nicolae Ilieşiu etse coautor.

Pentru îndelungata şi rodnica sa activitate precum şi pentru contribuţia adusă dezvoltării apiculturii din ţara noastră Asociaţia Crescătorlior de Albine din România a conferit d-lui Nicolae V. Ilieşiu Diploma de Onoare (1970) şi Diploma de Merit (1974). Domnul Ilieşiu a făcut şi face parte din colegiul de redacţie a revistei noastre „România apicolă". A fost mulţi ani vicepreşedinte al Filialei A.C.A. a Municipiului Bucureşti şi a Sectorului Agricol Ilfov iar cu ocazia ultimului Congres al apicultorilor a fost ales membru în Consiliul Asociaţiei Crescătorilor de Albine din România. În decursul anilor a mai primit numeroase premii, diplome şi medalii la Expoziţia Naţională a Invenţiilor 1984, la Saloanele de invenţii Brăila 1985; Satu Mare 1986 şi Bacău 1986.

Dl. Nicolae V. Ilieşiu este cunoscut şi apreciat peste hotare pentru activitatea sa laborioasă desfăşurată în cadrul Apimondiei. Astfel, Congresul Apimondia de la Adelaide (1977) i-a decernat d-lui N. Ilieşiu Medalia de aur şi Diploma de onoare pentru activitatea depusă în cadrul Apimondiei.

El a susţinut şi prezentat în decursul timpului numeroase referate şi comunicări de specialitate remarcându-se la diferite congrese şi simpozioane internaţionale precum şi cu ocazia prezentării unor referate şi comunicări în Israel, Polonia (Varşovia şi Cracovia), Japonia, Germania, Ungaria, Elveţia, Bulgaria, URSS şi în Italia, la Roma, unde a primit „Diploma di Bene merenza".

În prezent dl. N. Ilieşiu este în continuare activ şi întreprinzător, lucrează cu pasiune în stupina sa experimentală formată din 60 stupi, practicând în mod original stupăritul staţionar de tip urban cu stupii amplasaţi în grădinile situate între blocurile din centrul Bucureştiului şi chiar în balconul apartamentului său. Stupina sa este dotată cu tot inventarul apicol necesar unei stupini moderne (atelier, laborator, cântar apicol de control, stupi de observaţie cu pereţii de sticlă etc.). Stupina sa este productivă şi în anul 1986 a primit diploma de apicultor fruntaş pe municipiul Bucureşti şi Sectorul Agricol Ilfov.

Traian VOLCINSCHI

Comportamentul (Etologia) albinelor, un capitol pasionant din viața și activitatea complexă a acestor prețioase insecte (III)

Biolog — AUREL PAPADOPOL

În precedentele două articole (apărute în România apicolă, nr. 8 și 10/1993), am încercat o punere în temă și o definire a unor termeni din etologie, paralel cu câteva exemplificări metodologice, fie de observație, fie experimentale, concretizate în formele grafice și statistice numite etograme *(parțiale). De fapt, dacă ne punem întrebarea asupra nevoilor vitale, de bază, care determină activitățile — și deci, concomitent, comportamentele albinelor — respectiv complexele relații cu factorii mediului și în același timp relațiile dintre indivizii coloniei, vom ajunge la câteva concluzii interesante, dar fiecare cu un grad mare de complexitate. În esență, la albinele sociale (coloniale) întreaga lor economie, deci activitățile care să le asigure energia și celelalte nevoi de trai, incluzând și perpetuarea speciei (reproducerea), se bazează pe culegerea nectarului (și manei) ca și a polenului. Aceste produse vegetale (și în mică parte de origine animală = mana de la puricii de plante), prelucrate sub diferite forme, le asigură hrana (la care se adaugă apa), producția de ceară, care la rândul ei asigură adăpostul progeniturii și locul rezervelor de hrană pentru iarnă (prin construirea de faguri). La acestea trebuie adăugată și culegerea propolisului, ca material accesoriu cu multe folosințe în amenajarea stupului, inclusiv de higienizare. Ținând seama însă de aspectele deja amintite, cum sunt : succesiunea anotimpurilor, condițiile meteorologice, variația vegetației ca și a celorlalți factori biologici (variația diversității feluritelor animale, după altitudine și forma de vegetație), și încă altele, albinele trebuie să facă față, prin adaptările lor (deci caracteristicile sau abilitățile înnăscute), atât anatomo-fiziologice, cât și comportamentale, ca și a celor dobândite (învățate), tuturor cerințelor vitale. Toate acestea se realizează pe baza tocmai a capacităților lor de orientare și de comunicare cu ceilalți indivizi ai coloniei (din toate castele : matcă, trântori, celelalte lucrătoare de diferite vârste), la baza cărora stau elementele care le pot procura informații (*vizuale = *forme, culori etc. ;* sonore = *sunetele și ultrasunetele emise de congenere și alte specii etc. ;* odorante = *arome diferite, parfumurile florilor, mirosurile produselor odorante proprii* — feromonii, *care au efect în cantități foarte mici etc. ;* de mișcare = *mișcările determinate de vânt asupra plantelor etc.), pe lângă ceilalți factori externi, ecologici (de mediu), de la poziția soarelui și radiațiile sale (de căldură și lumină), până la activitățile gravitației, magnetismului terestru, electricității atmosferice, rotației Pământului cu succesiunea zilelor (de 24 ore — cu faze de lumină = zi și umbră = noapte), variind fiecare în decursul anului etc.*

Pentru a ne putea da seama mai bine de capacitățile comportamentale ale albinelor, de modalitățile lor de informare și de felul cum răspund, prin felurite forme de comportament, față de diferiții factori declanșatori = *stimuli declanșatori*, vom prezenta câteva exemple, atât pe bază de observații directe, cât și pe bază experimentală. Se cunoaște în prezent capacitatea albinelor (ca și a multor altor grupe de animale) de a evalua poziția lor față de soare, de a detecta deci punctele cardinale, având nu numai o „*busolă*" ci și un „*orologiu intern*" sau *orologiu psihologic*, care asigură perceperea orei solare. Se știe că, în mod normal, albinele pornesc în căutarea hranei imediat ce răsare soarele (observațiile, pentru diferite zone ale țării noastre, ca și pentru diferite perioade ale anului = zile ale lunilor, ar putea fi făcute de apicultori și notate). De asemenea se cunoaște că, ele caută hrana (culeg nectar și polen, sau propolis când este cazul), întreaga zi, dar — în cazul plantelor ale căror flori se deschid la o anumită oră din zi — albinele le vizitează la acea oră. În acest context este citată mutarea unei colonii de albine

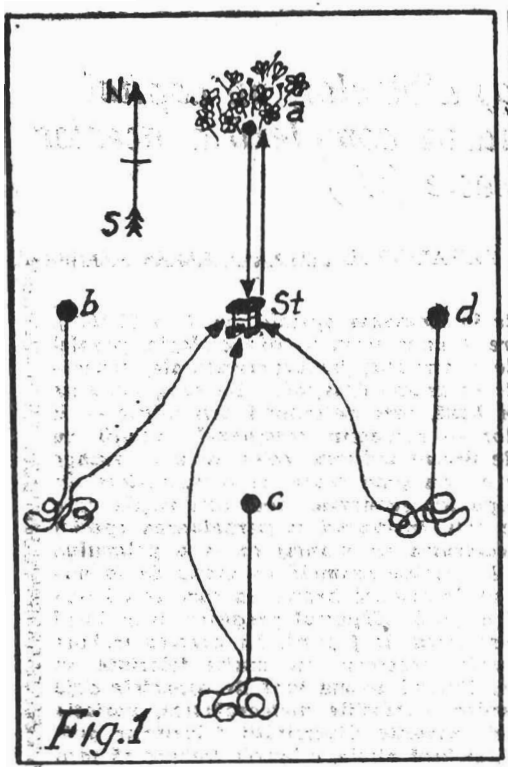

Fig.1

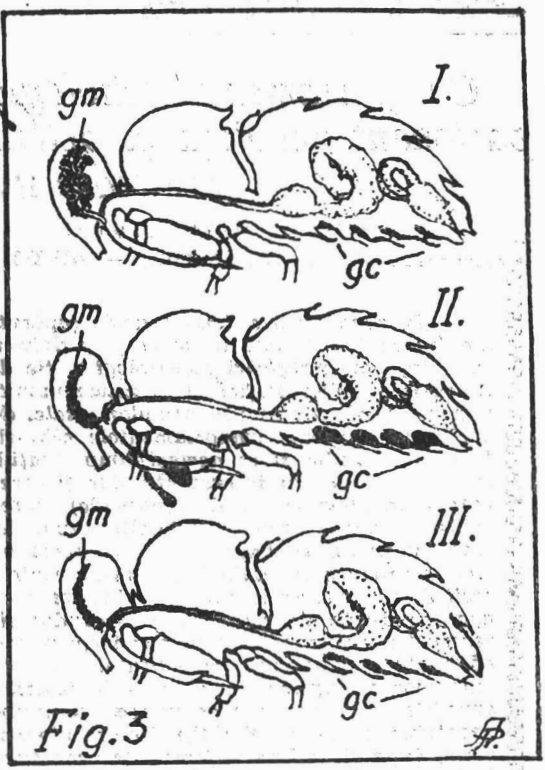

Fig.3

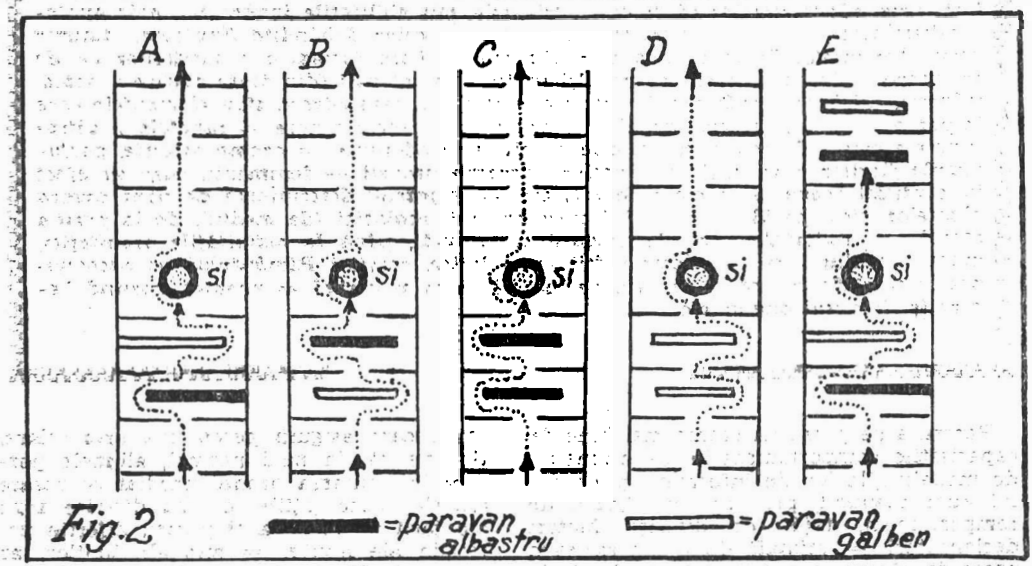

Fig.2

PLANȘA I. Fig. 1. *Schema experienței privind orientarea albinelor la întoarcerea la stup. Drumul obișnuit, de la locul de hrană (a) la stup (st), la distanță de 150 m. Albine prinse în punctul a și duse în alte puncte (b ; c ; d) vor zbura întâi tot spre sud, conform obișnuinței cam 150 m, după care, negăsind stupul, făcând câteva zborări nehotărâte în diferite direcții, vor reuși apoi să se îndrepte spre stup.* Fig. 2. *Schema experienței privind orientarea albinelor introduse într-un labirint, compartimentat, în mijlocul căruia se găsește o mică cupă cu sirop aromat (si) și 2 paravane, din care unul albastru și altul galben (labirintul A). Odată învățate să treacă pe la stânga paravanului albastru și pe la dreapta celui galben, ele vor proceda la fel, chiar dacă vor fi făcute mici schimbări sau înlocuiri ale paravanelor,* →

(după Wigglesworth, 1973), cu ajutorul unui avion, de la New York în California, locuri în care există o diferență între fusurile orare. S-a constatat că a fost necesar câtva timp pentru ca albinele mutate să renunțe la folosirea orei vechi, fixată în „orologiul lor intern" și să treacă la noua oră solară. Acest aspect arată că ele, treptat, au „învățat" noua oră solară și s-au adaptat cu aceasta. O altă experiență, făcută pentru o distanță mică, s-a realizat astfel : s-a urmărit drumul spre locul de hrană, situat la 150 de metri de stup, loc de hrană de la care albinele zburau totdeauna înapoi, spre sud, revenind la stup. Au fost prinse (și marcate), un număr de albine, la locul de hrănire (Fig. 1 a), care apoi au fost duse — pe rând — în alte puncte (b ; c ; d), și s-a constatat că, albinele și-au luat zborul tot spre sud, pe o distanță asemănătoare cu cea inițială (de 150 m), după care, negăsind stupul, erau derutate pentru un timp, executând zboruri scurte în diferite direcții, până când reușeau să regăsească direcția spre stup și să se întoarcă la el. Și în acest caz, acel „orologiu" intern, a ajutat albinele să determine atât ora cât și poziția soarelui care, apoi, le-a permis să se pună pe direcția stupului, spre care să se îndrepte fără greș. O altă interesantă experiență (făcută de cercetătorul Weiss, citat din Wigglesworth, 1973), este cu ajutorul unor tunele-labirinturi (așa cum arată figurile — Fig. 2 : A ; B ; C ; D ; E). Întâi, albinele erau obișnuite a găsi hrana (sirop aromat) în labirintul A, unde, în afară de compartimentele prin a căror pereți despărțitori puteau trece (având deschideri), cum arată săgețile, în două din ele au fost puse câte un perete care să permită trecerea, primul prin stânga, al doilea prin dreapta, primul fiind albastru, iar cel de al doilea galben. După ce albinele s-au obișnuit cu acest sistem, ele treceau, de fiecare dată, pe la dreapta peretelui galben și pe la stânga peretelui albastru, oricum erau așezați aceștia (a se vedea imaginea B ; apoi C și D, din fig. 2). Ele au fost derutate numai în cazul în care, au fost introduși, câte un perete albastru și unul galben, în ultimele două compartimente (de ieșire) ale labirintului, cu care nu mai erau obișnuite, ele oprindu-se în fața lor nehotărâte (imaginea E, din fig. 2), fără a da vreun semn, nu mai știu pe unde să iasă, sau să se întoarcă. În această experiență apelându-se doar la repere vizuale, și la obișnuința de a găsi cale liberă după ce au trecut de vasul cu substanța siropoasă, ele sunt derutate. Dacă o albină — care în drumul ei lasă obișnuit o dâră mirositoare specifică — ar reuși să iasă, restul albinelor ar urma-o repede, combinând astfel reperele vizuale (pereții colorați) cu cele odorante, foarte eficiente pentru orientare.

În cazul insectelor care trăiesc în colonii (familii cu efective mari) și ai căror indivizi sunt polimorfi (au caractere deosebite), cum este cazul albinelor — mai ales în legătură cu deosebirile dintre matcă și lucrătoare (la care se adaugă și trântorii, a treia categorie = adică masculii), cele mai multe deosebiri, între matcă și lucrătoare, cum se știe de altfel, sunt datorită alimentării diferențiate a larvelor în timpul dezvoltării lor ; cele cărora lucrătoarele „doici" le administrează așa numita „pastă de matcă", se vor transforma în mătci (de altfel pentru ele lucrătoarele constructoare de faguri, le construiesc celule speciale, mai mari „de matcă" sau „botci", așezate în locuri anume pe faguri). Cercetările specialiștilor au stabilit că, lucrătoarele sunt femele ale căror ovare nu sunt dezvoltate (nu se maturează în condiții normale), condiționate de prezența mătcii în stup. Dacă matca este luată din stup, după un oarecare interval ovarele lucrătoarelor se maturează și ele încep să depună ouă. Dar întrebarea care s-a pus, a fost : cum reușesc ele să știe — într-un stup cu 40.000—50.000 de albine — dacă matca este prezentă sau nu, și acest lucru în mod cert ? Se cunoaște că, la furnici, la albine și la alte insecte coloniale, lucrătoarele au obiceiul de a regurgita și a-și trece una altela hrana, odată cu care sunt transferate și unele substanțe aromate, de tipul *„feromonilor"* sau secreții glandulare din zona mandibulară ș.a. În felul acesta, lucrătoarele din jurul mătcii, care mereu o ating și preiau de pe corpul ei mici cantități de substanțe, în contact cu celelalte albine lucrătoare, le vor informa repede despre prezența mătcii în stup. Pentru a se convinge despre viteza de informare între indivizii coloniei, a fost făcută o experiență, folosindu-se o substanță radioactivă (fosfor radioactiv). Un număr de 6 lucrătoare din stup au fost hrănite cu miere conținând

cum este în labirinteie din B, C, D și E. Numai în E, unde s-au montat 2 paravane și după cupa cu sirop aromat, ele se vor opri derutate, (după K. Weiss). Fig. 3. *Desene schematice, în secțiune, arătând 3 situații ale albinei lucrătoare : I = cu glandele faringiene foarte dezvoltate (gm), în perioada în care hrănesc larvele producând „pastă de matcă" ; II = cu glandele cerigene foarte dezvoltate, când sunt în perioada de construire a fagurilor ; III = în intervalele tuturor celorlalte activități, de curățitoare, paznice, culegătoare etc., cele două feluri de glande rămân nedezvoltate, foarte reduse (după K. V. Frisch).*

substanța radioactivă, după care au fost repuse în stup. După 24 de ore s-a constatat (după datele din Wigglesworth, 1973), că 60% din efectivul de albine al stupului, care avea cca. 25.000 indivizi, a devenit radioactiv. Acest comportament al schimburilor de hrană dintre indivizii coloniilor de insecte, mod de integrare primitiv, are însă o mare importanță pentru difuzarea de informație dintre indivizii respectivi, căci odată cu hrana sunt transmiși și diferiți mesageri chimici — secreții odorante în cantități infime, denumite *feromoni* — ce pot acționa în mod similar cu hormonii secretați de glande specifice. Feromonii sunt considerați chiar, de unii autori, ca *„hormoni sociali"*, prin intermediul lor indivizii societăților de insecte (albine ș.a.), pot fi determinați să acționeze într-un anumit fel, deci și controlați în mod convenabil, având ca efect schimbări de comportament individual, de manifestare sau de creștere (dezvoltare larvară etc.). Unul din principalii și cei mai cunoscuți asemenea mesageri chimici, care are un rol deosebit în întreaga viață a coloniei de albine, este *„substanța de matcă"* secretată de glandele mandibulare ale mătcii. Interesant de cunoscut că, în timpul cât matca își face toaleta unge întregul ei înveliș exterior (tegument) cu secreția respectivă ; și, cum în permanență în jurul ei sunt o mulțime de lucrătoare, care toate se mișcă, o ating și o ling, preiau și apoi transmit particule infime (dar destule pentru transmiterea informației), odată cu schimbul reciproc de hrană între lucrătoare, care cunosc permanent prezența mătcii în stup. Dacă matca este scoasă din stup, lucrătoarele își schimbă comportamentul în următoarele ore, iar dacă lipsa mătcii ajunge la 24 ore, sau depășește acest interval, lucrătoarele lipsite de matcă, încep să construiască botci, pentru dezvoltarea de noi mătci.

Asupra comportamentului albinelor în general, precum și a modului cum cooperează ele în interiorul coloniilor s-au făcut multe observații și minuțioase cercetări și chiar experimentări. Să ne amintim și de stupii cu pereți din sticlă, imaginați și folosiți de Réaumur (după anul 1700), și apoi multe alte forme de amenajări pentru cercetare și experimentare. Între altele, s-a constatat că lucrătoarele, din momentul ieșirii din celulă (deci devenite „imago" = complet dezvoltate). trăiesc cca. 30 de zile, îndeplinind diferite activități în stup și în afara lui : curățitoare de ceară ; hrănitoare a larvelor (doici) ; constructoare de faguri și celule ; recepționere de nectar și depozitare de polen; paznice ; și, culegătoare și cercetașe, în câmp. Cercetându-se și din punct de vedere anatomic și fiziologic lucrătoarele (prin disecții migăloase) s-a constatat că, în intervalele în care îndeplinesc anumite activități în stup, anumite glande au volumul și funcțiile modificate. Astfel, în intervalul în care sunt hrănitoare (doici), *glandele* lor nutritive, *faringiene* (conf. Fig. 3, I ; II ; III), situate în cap, se măresc mult și devin foarte productive (I) ; când devin constructori de faguri și celule, aceste glande se micșorează, și în schimb se măresc și devin active glandele cerigene (II) ; iar la lucrătoarele care stau de pază, la cele curățitoare etc., aceste două tipuri de glande rămân (sau devin) foarte reduse, nefuncționale (III). Deci aceste comportamente sunt ereditare, înnăscute, care fac parte dintr-o serie de asemenea comportamente numeroase și variate ; și, care se pot declanșa în urma unor stimuli interni (endogeni) sau externi (exogeni), adesea provocați de ambele categorii de stimuli, simultan sau succesiv, în funcție de condițiile mediului înconjurător și nevoile coloniei. Astfel o bună parte din activitățile lucrătoarelor sunt consacrate : curățirii fagurilor, a celulelor, construirii acestora, hrănirii proprii și a progeniturilor, căpăcirii (închiderii) celulelor ce conțin larve ajunse la stadiul maxim, înaintea împupării ca nimfe ; și, printre acestea intervale de repaus. Dar, în general, toate albinele din stup se află într-o stare permanentă de veghere la nevoile coloniei, de un fel de alarmă, încât, o lucrătoare — chiar care și-a depășit stadiul unei anumite activități (după vârsta sa), în anumite împrejurări poate reveni la o astfel de activitate, mai ales dacă condițiile externe au avut intervale nefavorabile și starea interioară a coloniei (a puietului, hranei, rezervelor etc.) o cer. Dar pentru elucidarea amănunțită și în cât mai mare măsură a tuturor aspectelor, se impune urmărirea — în stupi speciali, amenajați — oră de oră, a albinelor, dar și a unei, sau a unor anumite albine, eventual marcate, pentru a se putea constata succesiunea de activități în decursul vieții fiecărui individ. Amintind de sistemul de înregistrare pe *secvențe de etogramă* (grafic, sonor, fotografic și chiar pe film cinematografic sau casete video, pentru mișcări, atitudini și duratele lor succesive etc.), în finalul unor serii de secvențe de etograme realizate, vom putea întregi cunoștințele actuale, vom putea ajuta mai bine albinele și preîntâmpina unele neajunsuri și dăunători ai stupilor.

Despre alți stimuli și alte categorii de comportamente, în articolul următor, între care și despre „dansurile" albinelor și efectele lor uimitoare.

(Bibliografia similară cu articolul precedent II, cu același titlu).

Cursul de apiterapie

Pe tot parcursul verii, la Costinești sub egida unor prestigioase organisme guvernamentale și neguvernamentale precum Comunitatea Europeană, Consiliul Europei, Clubul de la Roma, Centrul European de Cultură, UNESCO, Universități americane, europene, japoneze etc. s-au desfășurat o serie de cursuri. Pe o durată de 1—2 săptămâni cursanții — specialiști români și străini au urmărit prelegerile și au participat la dezbateri prezentate sau conduse de cadre didactice, cercetători științifici, oameni de afaceri, muzicieni, oameni de artă și litere, din cele mai diverse domenii: educație, învățământ, patologie, sociologie, economie, jurnalistică, biologie marină, ecologie, arhitectură, poezie, muzică, management, marketing etc.

În cadrul acestor cursuri, sub auspiciile Institutului Internațional de Tehnologie și Economie Apicolă al Apimondia din București în perioada 26—31 iulie a fost organizat un curs de APITERAPIE

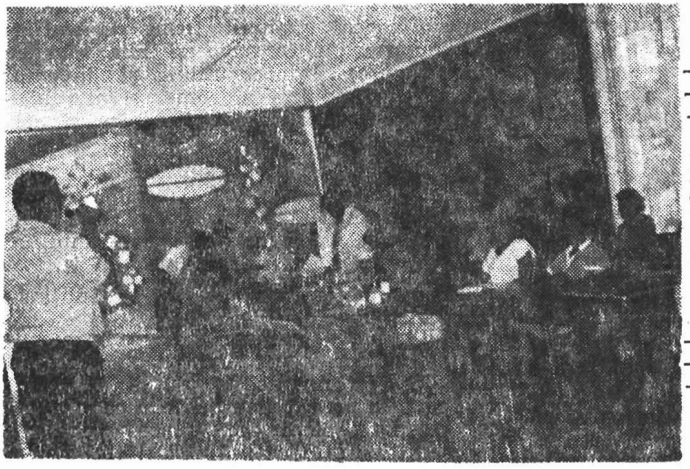

Foto 1. Sala în care s-a desfășurat la Costinești Cursul de apiterapie. Dl. dr. Tsuguo Yamamoto — un distins apiterapeut din Japonia — panoramează cu o comeră video aspecte din timpul unei prelegeri.

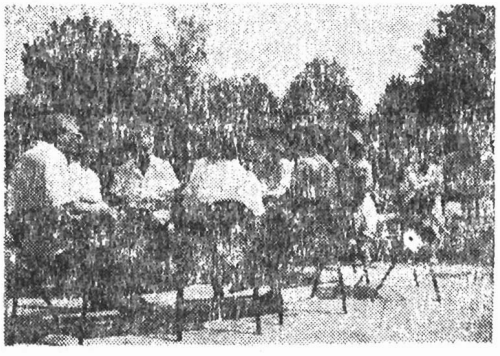

Foto 2. În fiecare zi, pe terasa Centrului de Conferințe de la Costinești grație unei atmosfere degajate și prietenești între cursanți aveau loc discuții postprelegeri.

ai căror coordonatori au fost: d-na biol. MIHAELA ȘERBAN din partea I.I.T.E.A. APIMONDIA și dl. dr. Constantin NEACȘU din partea Sectorului de Apiterapie al Institutului de Cercetare și Producție pentru Apicultură.

Au participat cursanți și lectori din România și din alte țări ca de exemplu: Turcia, Republica Moldova sau Japonia. Una dintre comunicări — cea a d-nei Nely PFEIFFER — o publicăm în acest număr al revistei. Vom continua să publicăm comunicările prezentate la acest curs în numerele viitoare ale revistei.

Nu putem încheia această scurtă relatare fără a sublinia nivelul înalt al prelegerilor ca și calitatea dezbaterilor, nivel și calitate datorate atât lectorilor cât și cursanților.

ZILELE APICULTORILOR SLOVACI

ing. Eugen ZORICI
Secretar tehnic al Asociaţiei Crescătorilor de Albine din România

Urmare amabilei invitaţii a d-lui preşedinte ing. Vit Bazany şi d-lui ing. Marian Kandrik şeful secretariatului Consiliului Central al Uniunii Apicultorilor Slovaci în zilele de 21—22 august a.c. o delegaţie a Asociaţiei Crescătorilor de Albine din România formată din d-nii ing. Elisei Tarţa redactor şef al revistei „Romînia apicolă", ing. Ion Miloiu secretar general de redacţie şi semnatarul relatării de faţă a fost prezentă la această manifestare. Programul întâlnirii crescătorilor de albine slovaci a cuprins un ciclu de expuneri însoţit de vizionări de casete video precum şi un târg de produse şi utilaje apicole. În principal temele expunerilor s-au referit la activitatea de selecţie şi creştere a albinelor, ocrotirea sănătăţii albinelor şi probleme juridico-administrative. Sâmbătă 21 august la ora 10 în amfiteatrul din parcul staţiunii apicole din Kralova pri Senci a avut loc deschiderea festivă a zilelor apicultorilor slovaci. După cuvântul introductiv al preşedintelui Vit Bazany a vorbit dl. ing. Peter Baco ministrul agriculturii din spusele căruia am desprins (cu ajutorul translatorului) sprijinul pe care-l acordă executivul apiculturii naţionale.

În continuare, în prima şi a doua zi a reuniunii, specialişti din cercetarea ştiinţifică au prezentat o suită de comunicări axate mai ales pe importanţa pentru practica apicolă a rezultatelor lucrărilor de cercetare ştiinţifică. Dintre acestea citătm : Selecţia albinelor din rasa carnica în Slovacia (ing. L. Kopena) ; Organizarea activităţilor de creştere şi selecţie în Slovacia (ing. J. Kopernicky) ; Selecţia albinelor în vederea unei producţii mari de miere şi a unei rezistenţe sporite faţă de boli (ing. K. Cermak) ; Genetica şi selecţia albinelor (dr. S. Karec) ; Varrooza albinelor şi principiile de combatere a acesteia (dr. M. Kalasa) ; Bolile puietului albinelor şi metode de combatere (dr. R. Jendrejak) ; Virozele şi micozele albinelor (dr. J. Toporţak) ; Condiţii veterinare şi igienice pentru producerea mierii destinate desfacerii pe piaţă şi instrucţiunile Direcţiei veterinare de stat a Republicii Slovace referitoare la miere şi celelalte produse apicole (dr. L. Juraikova).

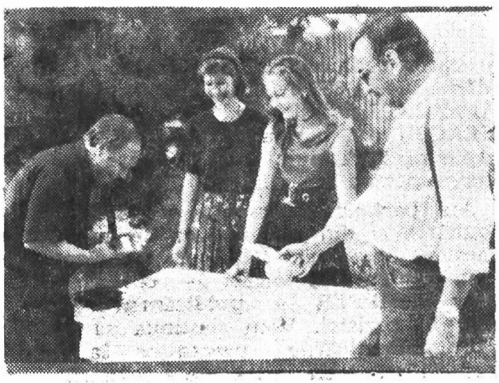

Două tinere apicultoare slovace prezintă sortimentele de turtă dulce cu miere. În stânga imaginii dl. ing. Marian Kandrik, şeful secretariatului Consiliului Central al Uniunii Apicultorilor Slovaci.

La târgul de utilaje şi produse amenajat în parcul staţiunii firme de stat şi particulare din Slovacia şi alte ţări au expus spre vânzare utilaje şi inventar apicol, turtă dulcei hidromel şi alte băuturi alcoolice, produse apiterapice şi cosmetice.

Cu ocazia şedinţei Consiliului Central al Uniunii Apicultorilor Slovaci, subsemnatul am prezentat Mesajul adresat apicultorilor slovaci de dl. preşedinte al A.C.A. dl. Eugen Mârza (mesajul a fost publicat în numărul 10/1993 al revistei noastre la pag. 20).

În timpul deplasării noastre ne-a bucurat revederea unor prieteni apicultori din alte ţări ca de exemplu dl. dr. Henryk Ostah preşedintele asociaţiei apicultorilor din Polonia sau noile cunoştinţe pe care le-am făcut. Astfel, i-am cunoscut pe d-nii Marian Skok, preşedinte al Uniunii apicultorilor din Slovenia venit de la Liubliana împreună cu dl. Janez Mihelic editor al revistei slovene de apicultură. De asemenea, am cunoscut pe doamnele Zdenha Vainiţ, secretară şi Dunja Mahniţ membră în Asociaţia apicultorilor croaţi venite din Zagreb.

Împreună cu aceşti oaspeţi am participat în calitate de observatori la o reuniune a Federaţiei asociaţiilor de apicultură din ţările slave şi dunărene — APISLAVIA, prilej cu care am expus punctul de vedere al asociaţiei noastre legat de viitorul Federaţiei. Acceptând ideea organizării unor federaţii regionale care să înfăptuiască pe plan continental obiectivele APIMONDIEI am propus modificarea denumirii abreviate a Federaţiei. Astfel, întrucât din Federaţie fac parte

(continuare în pag. 23)

PRODUSELE APICOLE ÎN COSMETICĂ *

Nely Constanța PFEIFFER
Cabinetele de apicosmetologie din cadrul
Sectorul medical de APITERAPIE
al I.C.P.A.

I. SCURT ISTORIC AL COSMETICII

Preocupările oamenilor de a căuta să capete o înfățișare armonioasă și mai atrăgătoare, înfrumusețându-și trupul și îmbrăcămintea precedă cu mii de ani timpurile în care se începe descrierea istoricului cosmeticii.

La toate popoarele, noțiunea de frumusețe este asociată cu noțiunea de curățenie.

Încă din cele mai vechi timpuri, grăsimile și uleiurile au servit la curățirea și netezirea pielii. Alifiile din ulei de palmier, ricin, untură, unt, plante și prafuri metalice serveau la apărarea pielii de insolații, frig vânt și înțepăturile insectelor. Din cele mai vechi timpuri se cunosc numeroase exemple privind preocuparea pentru înfrumusețare. Vopsirea părului cu henne utilizată și azi, intensificarea culorii negre a părului prin tratare cu o fiertură obținută din scoarța arborelui mesguita, decolorarea lui de către papuașii melanezieni cu ajutorul varului sau a leșiei care-i dă o nuanță roșiatică sau gălbuie, se cunosc ca vechi tratamente cosmetice.

În Egiptul antic găsim preocupări pentru utilizarea produselor cosmetice în toaleta egiptencelor care a ajuns la un rafinament complicat, după spălări parfumate, corpul era uns cu farduri, fața era meticulos machiată cu amestecuri foarte complicate, între care cu renumitul „kohol de Ispahan" pentru înviorarea ochilor. În timpul dinastiei Ptolemeilor se utilizau în lumea întreagă „fardurile de Alexandria". În timpul reginei Cleopatra, apare primul formular de cosmetică „Cleopatra gynoeciarum libri", în care sunt indicate rețetele preparatelor utilizate de ea pentru a-și păstra frumusețea distrus în incendiul renumitei biblioteci din Alexandria. Ovidiu în „Ars amandi" a descris întrebuințarea unor preparate cosmetice publicând și un cod al cochetăriei „Cosmeticele lui Ovidiu" considerat ca al doilea formular de preparate cosmetice. Pliniu cel Bătrân publică formule cosmetice, Galenus a reprodus părțile principale din formularul de cosmetică a lui Grypton, care reda rețetele reginei Cleopatra. În sec. XIV—XV medicina oficială, în special cea franceză separă tratamentul cosmetic de practica legală a medicinei.

II. COSMETICA ȘI PRODUSELE STUPULUI

Datorită proprietăților și efectelor, precum și o deosebită afinitate față de piele, întreaga gamă de produse apicole este folosită cu mult succes în cadrul activității cabinetului de cosmetică apiterapeutică. Pe parcursul a peste 6 milenii, mierea își păstrează faima de panaceu al frumuseții. Cele peste 70 de substanțe biologic active, identificate în miere îi conferă o pluralitate de efecte care fac ca mierea să aibă un evantai uluitor de acțiuni în efectuarea tratamentului cosmetic. Acțiunile generale cele mai des semnalate sunt: emoliente, trofice, hrănitoare, fortifiante, hidratante, cicatrizante, regeneratoare. Acțiunile speciale ale mierii constau în prevenirea senescenței pielii. În ameliorarea într-un anumit grad a semnelor de senescență deja instalate, respectiv ridurile de tip laba-gâștei — primele semne alarmante din regiunea ochilor.

Pe parcursul unui tratament cosmetic, mierea este utilizată în toate operațiile importante în procedeul de curățire, în efectuarea masajului facial, fiind încorporată în crema de masaj, în soluțiile folosite pentru hidratarea tenului — fie prin ionizări, fie prin folosirea pulverizărilor, în măști.

Datorită acțiunii specifice ale diverselor substanțe: vitamine, enzime, antibiotice, substanțe dezinfectante, substanțe bacteriostatice, calmante etc. mierea constituie produsul de bază al oricărui tratament, conferind tipului de ten respectiv tot ce îi este necesar pentru a fi într-un așa-zis echilibru al frumuseții, care înseamnă de fapt a arăta bine și a te simți bine.

Polenul cuprinde tot ce trebuie tenului ca să arate bine — 20 de aminoacizi din cei 22, vitamine, hormoni, enzime, săruri

* *Comunicare susținută în cadrul Cursului de vară pentru APITERAPIE, organizat de I.I.T.E.A. APIMONDIA în colaborare cu Universitatea Mărin Negru la Costinești, iulie 1993.*

minerale, grăsimi etc. Se folosește în tratamentele cosmetice de întreținere, în refacerea tenurilor suferinde, având diverse cauze : fie boli, noxe, agenți atmosferici, cure de slăbire etc.

Polenul are asupra tenului o acțiune nutritivă stimulatoare a asimilărilor, tonifiantă, cicatrizantă, reparatorie, stimulentă a circulației sanguine periferice cât și a terminațiilor nervoase de la nivelul pielii. Ca acțiune specifică se poate semnala acțiunea de stimulare a refacerii țesutului la nivelul dermului, implicit al epidermului și totodată și acțiunea antibiotică constatată în tratarea formelor de acnee avansată.

În cadrul tratamentului cosmetic efectuat în cabinetul nostru, polenul se utilizează încorporat în cremele de masaj, în măștile cosmetice în soluții destinate diverselor operații cosmetice.

Lăptișorul de matcă sau „jeleul roaial", această substanță organică deosebit de complexă grație conținutului de proteine, grăsimi, vitamine și substanță organică deosebit de complexă grație conținutului de proteine, grăsimi, vitamine și substanțe minerale, într-o proporție adecvată organismului uman completează compatibilitatea produselor apicole cu pielea umană.

Datorită aportului echilibrat de substanțe nutritive plastice, energetice, reglatorii, lăptișorul de matcă întărește ideea de întârziere a senescenței prin efectele de hrănire și hidratare asupra tenului. Se folosește atât în cremele de masaj și îndeosebi în procesele de hidratare — ionizări, măști, comprese, pulverizări.

Lăptișorul de matcă, datorită prezenței unor factori hormonali, datorită prezenței vitaminelor, enzimelor, oligoelementelor, manifestă asupra tenului acțiuni stimulante, acțiune tonică fortifiantă, regenerator, antiinfecțioasă.

Ceara de albine, substanță organică complexă, datorită componenței ei de : grăsimi, hidrocarburi, substanțe minerale, substanțe aromate este indispensabilă preparării oricărui tip de cremă. Datorită compoziției sale, ceara de albine prezintă efecte miraculoase asupra tenului prin însușirile sale emoliente, cicatrizante, antiinflamatorii — motiv pentru care a fost folosită în cosmetică încă din cele mai îndepărtate timpuri.

Una din cele mai vechi utilizări ale cerii de albine este datorată acțiunii sale de vehicul extern ideal, încorporând diverse substanțe active datorită proprietăților ei fizice (moale, elastică, plastică, insolubilă în apă). De asemenea, trebuie menționată acțiunea ei trofică, reparatorie asupra tegumentelor prin vitamina A conținută, acțiunea antibiotică protectoare, precum și acțiunea emolientă și alături de propolis, antipoluantă, dezodorizantă prin aromele sale.

În cosmetică se folosesc ambele forme de ceară : ceara albă și ceara galbenă — în diverse formule. Ceara galbenă se folosește la prepararea amestecului pentru îndepărtarea părului de prisos.

Propolisul este folosit cu mare succes în cabinetul nostru, pe lângă celelalte produse ale stupului : mierea, polenul, lăptișorul de matcă, împreună cu celelalte substanțe folosite în tratamentul cosmetic clasic.

Rezultatele obținute pe parcursul anilor sunt relevante în ceea ce privește aportul adus de produsele stupului, ele având un rol de hrănire, hidratare și ameliorare în vederea menținerii sănătății pielii.

Una din afecțiunile pielii, de care am fost preocupați în decursul activității noastre, denumită în accepția generală ca o dermatoză inestetică este acneea. Pe scurt, acneea se poate defini ca o inflamație cronică a foliculului pilosebacen ; reprezentând o complicație a seboreei. Ca și seboreea, acneea are anumite sedii de elecție și anume : la față predomină pe nas, pometi, regiunea mediană a frunții, menton, comisuuri labiale și regiunea preauriculară, pe trunchi cuprinde regiunea presternală, intrascapulară cu extindere la ceafă și în regiunea lombară.

Transformările care au loc în întreg organismul uman, inclusiv în piele, în perioada pubertății sunt responsabile de declanșarea seboreei și acneei la unele persoane predispuse. Cea mai importantă transformare din această perioadă este intrarea în funcție a unor glande endocrine și anume cele sexuale.

Tratamentul clasic al acneei are la bază acțiunea locală și generală și se adresează factorilor cauzali.

Tratamentul local urmărește suprimarea retenției sebacee, prin decaparea porilor foliculari. În acest scop se aplică o medicație chimică, una fizioterapică și mici procedee chirurgicale.

Medicația chimică cuprinde detergenți și substanțe reductoare (sulf, camfor, acid salicilic, rezorcină, săpunuri acide) administrate local și antibiotice pentru tratament intern.

În cadrul cabinetului nostru s-au întreprins o serie de studii urmate de testări în vederea stabilirii capacității curative a produselor apicole asupra acneei juvenile.

În principal, în cadrul testărilor efectuate s-a pus accentul pe stagnarea evoluției acneei declanșate, înlăturarea retenției foliculare și pe refacerea țesuturilor cât mai aproape de aspectul normal al pielii.

Acționând în această direcție, propolisul s-a dovedit a fi un element terapeu-

tic eficient, cu atât mai mult cu cât cazurile tratate au fost preluate de cabinetul nostru după ce au urmat tratamentul clasic, cazurile dovedindu-se rebele la acest tip de tratament.

Propolisul a fost utilizat sub formă de pudră, unguente, soluții alcoolice, spray, fiecare dintre acestea utilizându-se diferențiat și specific în cadrul tratamentului. Astfel, pudra de propolis a fost aplicată prin metoda masajului ca see, soluțiile alcoolice au fost utilizate în vederea asepsiei după extragerea comedoanelor și îndepărtarea pustulelor. Unguentul a fost utilizat în activarea sistemului circulator prin acțiunea biomecanică asupra pielii.

Sprayul a fost indicat pentru aplicații locale în afara tratamentului în cazul deschiderii accidentale a pustulelor.

Ca acțiune generală, propolisul s-a dovedit a avea o serie de acțiuni benefice asupra acneei.

Acțiunea bactericidă și bacteriostatică, având ca efect stagnarea și regresia procesului inflamator, având la bază anihilarea acțiunii de infecție microbiană.

Acțiunea antiseptică împiedicând apariția unor noi focare de infecție ale foliculilor piloseboreici. Acțiunea de reglare a secreției sebacee prin închiderea porilor și reducerea cantității de sebum produs de glandele specifice.

Pe perioadă mai îndelungată, propolisul are o acțiune de corectare a pH-ului pielii la valorile normale (6,5) efect ameliorator a tenului seboreic care are pH-ul modificat spre alcalin.

Prin acțiunea de masaj cu pudră sau unguente cu propolis se realizează o redresare (IV) a circulației limfatice și sanguine la nivelul pielii, circulație deficitară în cazul acneii.

Am lăsat la urmă cel mai important efect al propolisului în tratarea acneei, efect care constă în marea putere de refacere a țesuturilor, de cicatrizare, efect preponderent asupra aspectului esteticoplastic al pielii.

REZULTATE

Cele relatate mai sus se bazează pe practica de zi cu zi în cadrul cabinetului de cosmetică și pe studiul făcut asupra unor loturi de pacienți care au fost urmăriți pe intervale de timp până la 2 ani.

Astfel, la un lot de 25 de pacienți aflați în urmărire s-a obținut următorul procentaj :

— 75% rezolvați ;
— 15% ameliorați ;
— 5% în curs de ameliorare ;
— 5% nerezolvate.

Menționăm că aceste cazuri nerezolvate au apărut datorită nerespectării și întreruperii tratamentului din partea pacienților respectivi.

Ca distribuție pe sexe au fost rezolvați 60% băieți și 40% fete.

Gama de vârstă a fost la băieți între 15—18 ani, iar la fete 14—25 ani.

După cum se observă, media de vârstă este superioară apariția acneei juvenile, ceea ce indică vârsta de prezentare la tratament în raport cu vârsta de declanșare.

RECOMANDĂRI

Ca urmare a celor arătate mai sus și a experienței de zi cu zi, colectivul nostru recomandă propolisul în tratarea acneei juvenile, produs dovedit a fi salutar în cazurile tipice cât și în cele rebele de acnee juvenilă.

În completare, pentru obținerea unui rezultat integral și stabil menționăm că pe lângă tratamentul specific în cadrul cabinetului nostru este necesar ca pacienții să respecte cu strictețe recomandările noastre de igienă zilnică, o alimentație rațională fără condimente, excitante, dulciuri în exces, viață psihică echilibrată prin evitarea stressului.

De asemenea, mai recomandăm ca în cazurile cu tulburări interne să se realizeze paralel tratamentul medicamentos adecvat, în vederea înlăturării cauzelor interne ale acneei.

CONCLUZII

În urma celor arătate mai sus, putem concluziona că propolisul este un produs de mare eficiență în tratarea acneei juvenile, urmând ca în continuare să se aprofundeze studiul clinic pe un lot lărgit de pacienți și, de asemenea împreună cu un lot martor pentru stabilirea mai precisă a valorii efectului realizat de propolis raportat la tratamentul cu produse clasice.

Pentru stabilirea produselor destinate realizării unei îngrijiri raționale și eficiente a tenului, trebuie să cunoaștem caracteristicile acestuia. În acest scop se face o diagnosticare cosmetică pentru a ne orienta asupra produselor și preparatelor cosmetico-apicole pe care urmează să le utilizăm.

În cabinetele de cosmetică se apreciază natura tenului prin examinare vizuală, prin palpare, cu lupa, cu lampa Wood, cu ajutorul pH-metrului etc.

Clasificare se poate face după mai multe criterii :

— după conținutul în lipide distingem : tenul normal, uscat, gras, care poate fi

uleios sau asfixic și tenul mixt sau combinat ;

— după conținutul în apă, distingem : tenul normal hidratat, hiperhidratat și tenul deshidratat ;

— după unele tulburări fiziologice, distingem tenul pletoric, casectic, cuperozic, acneic, ridat, îmbătrânit.

Tenul uscat se caracterizează printr-o secreție insuficientă a glandelor sebacee și sudoripare. Acest tip de ten are tendința de a se rida mai repede. Pielea este subțire, fragilă, intsabilă, cu riduri fine și tendință spre descuamare.

Poate fi : alipic și deshidratat.

Tenul alipic se datorește unei predispoziții înnăscute sau unei îngrijiri neraționale, prin utilizarea produselor cosmetice în mod nerațional. Uscarea pielii poate fi cauzată și de glandele sebacee care au o secreție insuficientă, rezultând o piele lipsită de elasticitate și rezistență, care duce la ridare.

Pielea e subțire, are aspect lax, destins, cu o turgescență slabă. Poate fi cauzată de o defectuoasă funcționare a glandelor sebacee, endocrine, a ovarelor, expunerii la soare, vânt, ger sau unor cure de slăbire, tulburări ale circulației sanguine.

Îngrijirea pielii alipice trebuie făcută constant și cu o adecvare corectă a produselor cosmetice. În cabinetul nostru obținem rezultate spectaculoase prin respectarea de către clientă a periodicității tratamentului și prin aplicarea corectă a produselor apicole. Tratamentul cosmetic constă în accentuarea masajului cu creme care pot conține miere, extract de polen, lăptișor de matcă, prin hidratări făcute cu soluții de lăptișor de matcă, prin aplicarea de măști cu polen. Recomandările pentru acasă, bine stabilite, trebuie respectate cu strictețe ca și consultarea la un medic specialist din cadrul sectorului nostru de apiterapie.

Tenul gras se caracterizează printr-o secreție de grăsime într-o proporție mai mare care dă aspect lucios, unsuros, mai ales pe frunte, aripile nasului și bărbie. Putem diferenția :

— ten gras, lucios, care are porii dilatați, cu puncte negre ;

— ten gras asfixiat, la care excesul de grăsime este reținut de piele, porii închiși cu sebum, prezintă puncte albe sau negre, datorită înfundării canalelor sebacee, iar pielea apare aspră și îngroșată. Se datorește descuamării incomplete a celulelor cornoase, excesului de secreție sudoripară hipercheratinizării pielii, diminuării circulației, sanguine sau folosirii neadecvate a produselor cosmetice.

Acest tip de ten se bucură de o îngrijire deosebită în cabinetul nostru, grație produselor stupului. Începând cu procesul de curățire, pe care punem un accent deosebit și terminând cu clasica mască astringentă, toate celelalte procedee cosmetice efectuate cu produse apicole fac ca în timp, acest tip de ten să capete un aspect cât se poate de apropiat de tenul normal.

Loțiunile cu conținut de propolis sau polen dezinfectează, reglează secreția sebacee, masajele efectuate fie cu creme pe bază de propolis sau cu pudră de propolis — duc la închiderea treptată a porilor, la înlăturarea surplusului de grăsime, la acționarea circulației sangvine deficitară la acest tip de ten. Și în acest caz, ca și în celelalte, se indică când este nevoie consultația medicală la specialiștii noștri.

Pielea ridată apare odată cu înaintarea în vârstă și se caracterizează prin apariția unor cute, întâi pe frunte, apoi la ochi, în șanțul nazo-labial, pe pleoape și gât. Alte cauze pot fi : expunerea la vânt, frig, soare, carențe de somn, excese de tutun, cafea, băuturi, cură de slăbire, abuz de farduri, de săpun, pudră sau preparate cosmetice necorespunzătoare.

Până la aplicarea chirurgiei plastice acest tip de piele beneficiază din plin de tratamentul cosmetic apicol. Prin masaje cu creme pe bază de lanolină, ceară, cetaceum la care se adaugă mierea, polenul sau lăptișorul de matcă, repetate la un anumit interval de timp, prin hidratări minuțioase și aplicarea de măști pe bază de orice produs apicol emolient se obțin rezultate benefice vizibile — printr-o muncă laborioasă din partea cosmeticienei și o participare adecvată din partea clientei, aspectul ridat se ameliorează simțitor, întârziind cât se poate de mult instalarea unei noi rețele de riduri.

Tenul cuperozic se datorește unei dilatații anormale a vaselor capilare la persoanele cu pielea fragilă și sensibilă. Afectează de obicei femeile trecute de 40 de ani, sau persoanele cu tenul uscat. Se datorește schimbărilor de temperatură bruște, expunere la soare, frig.

Rezultate deosebite obținem în tratamentul unui astfel de ten prin folosirea extractului moale de propolis, precum și a mierii și a polenului.

Tenul pletoric se datorește unei acumulări de proteine și glucide în straturile epidermice. Tratamentul acestui tip de ten necesită o curățire profundă și complexă, masaje speciale, rezultate bune obținându-se cu cremele care au ca bază propolisul.

Tenul casectic se datorează diminuării și atrofierii cutanate la vârste înaintate, când pielea apare uscată, lipsită de elasticitate, palidă. Tratamentul constă în hră-

nirea, revitalizarea și tonifierea pielii, având ca bază produsele apicole. Este de remarcat că la acest tip de ten efectul psihologic deosebit pe care îl au produsele apicole datorită aspectului plăcut al aromelor deosebite care conferă un confort psihic specific.

În completarea tratamentului cosmetic efectuat în cabinet se recomandă sfaturi pentru îngrijirea zilnică din care nu pot lipsi produsele cosmetice ale produsului, cât și ale Combinatului Apicol.

Dintre acestea amintim :

— lăptișor de matcă biofilizat ;

— propodermul, extract propolis ;

— spray cu propolis ;

— pudră antiseptică ;

— acneol, extract fluid cu propolis ;

— apidermin — cremă care conține lăptișor de matcă având calitatea să cuprindă într-un volum mic multe concentrate biologice, bogate în substanțe proteice, vitamine (A + B) hormoni și factori vitali specifici, care influențează ca biocatalizatori procesele intime celulare și asigură menținerea echilibrului biologic al pielii ;

— Floral — cremă cu extract moale de propolis are acțiune regeneratoare asupra proceselor vitale ale pielii ;

— Floramin — cremă hrănitoare, emolientă, conține ceară și miere de albine. Are proprietatea de a hrăni tenul, de a-i da prospețime și suplețe ;

— Matca — cremă cu lăptișor de matcă ;

— Tenapin — loțiune pe bază de lăptișor de matcă și polen ;

— Antirid — emulsie pe bază de lăptișor de matcă ;

— Floramin — demachiant cu miere ;

— Dermapin — loțiune de păr cu lăptișor și polen ;

— Acantha — gamă de produse pe bază de apilarnil.

Utilizarea produselor apicole în forma lor naturală ca și sub diferite derivate ne-a adus pe parcursul a 15 ani de activitate rezultate deosebite, benefice.

Nu trebuie neglijat un aspect important, așa-zisele accidente care pot apărea pe parcursul tratamentelor cosmetice cu produse apicole este vorba de sensibilizarea la unul sau mai multe produse apicole, respectiv alergia.

În ordinea constatată de mine, propolisul, polenul, lăptișorul de matcă pot da alergii de diverse forme, în cazuri foarte rare și mierea poate da sensibilizări.

Pentru prevenirea acestor accidente este indicată testarea cutanată prealabilă.

ZILELE APICULTORILOR SLOVACI

(continuare din pag. 18)

sau doresc să facă parte țări sau asociații din țări care nu sunt slave ca de pildă Ungaria, România, Letonia, Estonia, Republica Moldova sau Germania mai potrivită ar fi denumirea de EUROAPISLAVIA sau EUROAPI întrucât ea reflectă vocația europeană a Federației.

Într-o atmosferă prietenească propunerea a fost agreată și s-a evidențiat posibilitatea ca la viitorul congres al Federației ce se va desfășura la Budapesta această propunere să fie reiterată și aprobată.

Nu putem încheia fără a sublinia că în timpul vizitei noastre ne-am bucurat de amabilitatea, prietenia și solicitudinea prietenilor slovaci cu care avem legături ce au intrat în tradiție.

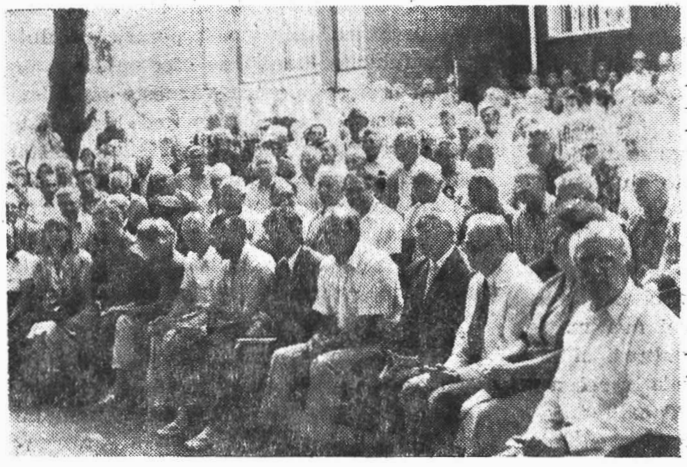

Aspect de la reuniunea apicultorilor slovaci din Kralova pri Senci. În rîndul întâi delegația română, alături de dl. dr. Henryk Ostah președintele Asociației apicultorilor polonezi.

AL XIII-LEA SIMPOZION DE ISTORIE ŞI RETROLOGIE AGRARĂ A ROMÂNIEI
Constanţa, 31 august — 2 septembrie 1993

UN AUTOR ROMÂN ÎN LITERATURA ŞTIINŢIFICĂ APICOLĂ EUROPEANĂ

Importanţa studiilor doctorului Constantin N. Ionescu (1878—1935) privitoare la anatomia creierului albinei

biolog PAUL BUCATĂ, biolog MIHAELA ŞERBAN

Constantin N. Ionescu s-a născut acum 115 ani, la 29 octombrie 1878, la Iaşi, unde a urmat cursurile şcolii primare. Absolvind liceul de 7 clase din urbea natală, urmează cursurile Facultăţii de Ştiinţe Naturale din cadrul Universităţii ieşene şi devine asistent la Institutul Zoologic al acestei universităţi. După examenul de licenţă ajunge profesor de ştiinţe naturale. Între 1905—1908 face studii zoologice speciale la Universitatea din Jena, în Germania, unde audiază prelegerile unor renumiţi profesori ca *Haeckel, Ziegler* ş.a. La propunerea acestuia din urmă, în 15 ianuarie 1909, teza profesorului *C-tin Ionescu* intitulată *„Cercetări comparative asupra creierului la albină"* este acceptată de Facultatea de Filosofie de la Universitatea din Jena. Lucrarea este semnată de decanul facultăţii şi în consecinţă *C-tin N. Ionescu* este promovat, fiind declarat *doctor în ştiinţă*. Lucrarea de doctorat (70 pagini) a fost publicată în limba germană în Jenaische Zeitschr, Naturwis", fascicola 45 (Revista de ştiinţe naturale din Jena) în acelaşi an.

Conform opiniilor unanim exprimate de-a lungul timpului, meritele doctorului *C-tin N. Ionescu* sunt incontestabile nu numai în domeniul strict al anatomiei, ci şi în cel al fiziologiei, etologiei şi al altor ştiinţe. Lucrarea lui a fost consultată de-a lungul timpului şi citată de cei mai mari anatomişti din domeniul apiculturii şi al biologiei apicole. Chiar şi în relativ recentul *„Traité de biologie de l'abeille"* în cinci volume elaborat sub coordonarea lui *Rémy Chauvin* şi publicat la Paris în 1968, studiul doctorului *C-tin N. Ionescu* este înscris în listele bibliografice.

În introducere, după ce autorul arată că albinăritului i s-a dat atenţia cuvenită din timpurile cele mai vechi, mărturiseşte că scopul publicării lucrării este de a prezenta în detaliu creierul la albina lucrătoare, la trântor şi la regină. Lucrarea a fost iniţiată la Institutul Zoologic de la Universitatea din Jena la îndrumarea profesorului *H. E. Ziegler*, căruia îi aduce mulţumiri. Autorul aminteşte, printre altele, pe toţi cei care s-au ocupat şi au scris despre subiectul respectiv din cele mai vechi timpuri, începând cu olandezul *Jan Swammerdam* (1737).

Creierul albinei lucrătoare este mai mare decât cel al reginei, pentru că albina are felurite lucrări de efectuat. La un trântor, creierul pentru văz este mai dezvoltat, fiindcă lucrul principal la el este să vadă regina în zbor. În sprijinul acestei afirmaţii autorul aminteşte în subsolul paginii de două importante articole scrise de un reputat specialist german al timpului, *Buttel-Reepen*, şi anume : *„Sunt albinele mecanisme reflexe ?"* (1900) şi *„Originea filogenetică a albinelor"* (1903).

Pentru doctorul *Constantin N. Ionescu* nenumăraţii *apicultori* şi *prieteni ai naturii* (s.n.) nu reprezintă o asociere întâmplătoare de termeni. El precizează din start

că lumea albinelor constituie un subiect de cercetare amănunțită. Celor trei forme de existență ale albinelor în cadrul familiei (lucrătoarea, regina și trântorul), dar mai ales diverselor activități ale acestora, le corespund diverse instincte și mai ales diverse aptitudini ale minții. Consecutiv, ne putem aștepta — afirmă autorul în continuare — ca structura creierului celor trei forme să fie diferită. Diferențele anatomice dintre cele trei tipuri de creiere oferă așadar un imens interes teoretic, conchide autorul. Deosebirile în manifestările instinctuale și în capacitatea comportamentală se bazează pe deosebiri ale creierului.

Studiile anatomo-histologice sunt însoțite de desene minuțios executate cu scopul declarat deschis „de a oferi o imagine exactă a creierului". *

În capitolul următor amintește, cu mulțumirile de rigoare, numele învățătorului *Wachs* din Jena care se ocupa cu stupăritul și de la care a primit materialul necesar pentru cercetările făcoute. Sunt descrise lucrările propriu-zise, efectuarea preparatelor și ustensilele cu care s-a lucrat. Sunt prezentate detalii referitoare la părțile creierului (nervii antenelor, nervul tritocerebral, ș.a.), făcând referiri în paralel, uneori critice, la adresa studiilor similare efectuate de autorii citați.

Amintim în treacăt și fără absolut nici un fel de pretenție de filiație că după 21 de ani de la apariția acestei memorabile lucrări a luat ființă secția de apicultură din cadrul Institutului național zootehnic. Ar putea fi și acesta un argument care fundamentează solid aforismul: „Știința înainte de toate".

Lucrarea doctorului C-tin N. Ionescu este un material elaborat cu rigurozitate, menținut în reperele clar jalonate ale omului de știință ancorat în realitatea practică. Ea reprezintă de bună seamă un moment de referință în istoria cercetării științifice apidologice europene, cât și a celei din țara noastră.

* *Încă din titlul lucrării imediat sub numele autorului se menționează existența acestor desene în text: 5 planșe și 183 figuri.*

BIBLIOGRAFIE

1. R. CHAUVIN — „*Traité de biologie de l'abeille*", Masson et Cie., Paris, 3 vol., 1968 vol. II, pag. 98).
2. C. N. IONESCU — „*Vergleichende Untersuchungen über das Gehirn der Honigbiene* (Cercetări comparative asupra creierului albinei) în: Jena. Z. Naturwiss, 45; pp 111—180. Verlag von Gustav Fischer, Jena, 1909.
3. F. LEUENBERGER — „*Les Abeilles. Anatomie et physiologie*", Payot, Paris, 1929, 196 pp (p. 189).
4. *** — „*România apicolă*" nr. 1/1933, p. 17 și nr. 8/1934, p. 135—136.
5. R. E. SNODGRASS — „*Anatomy of the Honey-Bee*", Cornell University Press. Ithaca. New York, 1956, 344 pp. (p. 320).

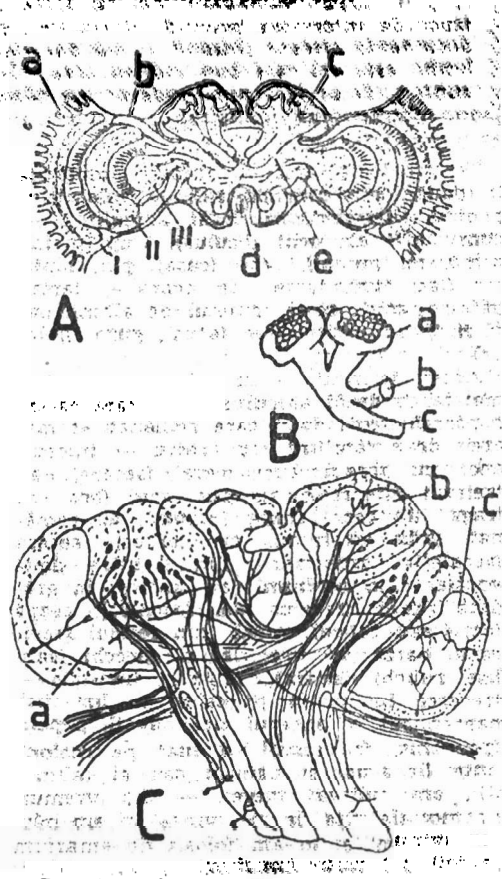

Structura internă a creierului la albina meliferă;

A. Secțiune transversală prin creierul de lucrătoare;

B. Diagrama corpului pedunculat din partea dreaptă, anterior;

C. Secțiune prin corpul pedunculat la lucrătoare

Desene preluate din lucrarea de doctorat a lui C. N. Ionescu de R. S. SNODGRASS în monografia „*Anatomy of the Honey bee*", New York, 1956.

AL XIII-LEA SIMPOZION NAȚIONAL DE ISTORIE ȘI RETROLOGIE AGRARĂ A ROMÂNIEI
Constanța, 31 august — 2 septembrie 1993

Câteva probleme de vocabular apicol

prof. Costache PAIU

Limba unui popor este definitorie pentru existența lui. Nu poate fi conceput un popor fără limba lui. Limba oglindește tradițiile, ocupațiile, aspirațiile și capacitatea creatoare. Terminologia apicolă atestă nu numai vechimea acestei îndeletniciri a poporului român ci și romanitatea și continuitatea neamului românesc în spațiul carpato-danubian. Pentru toate popoarele limba rămâne cel mai prețios izvor de informare privind istoria lor ; pentru noi românii care apelăm mereu la documente străine (bizantine, slavone, maghiare) pentru atestarea istoriei noastre, limba este cel mai bun indiciu care răspunde fără echivoc la întrebările : cine suntem, de unde venim, unde ne-am născut.

Terminologia apicolă trebuie împărțită în două : termenii generali — valabili și pentru alte domenii decât apicultura — cum sunt cap, ochi (oculus), trup, picior, aripă, ou (ovum), casă (casa), pui, lăptișor (lac, ctis), turta (de ceară — tarta), pâine (panis), cățel (puietul de albină dar și firul de usturoi), ac (acus), gura (gula-ae).

Acești termeni — cu valoare semantică mai largă decât apicultura ne arată că un popor de agricultori care semănau (semoare), arau (aro-are) cu aratru — înlocuit apoi cu plugul, au secerat (secare), au treierat (trerero), au pus boii (bos) să tragă (trahere) la jug (jugum), au semănat grâu (granum), orz (orsus), secara (secale = rotacizarea din l între două vocale) miei (milium); au cultivat în grădină fasole (faselus sau faseolus), ceapă (cepa sau caepa), varză (din fondul tracic ca și barză, viezure) dar și curechi (caulis), ridichi (radix), lăptura (lax-ctis — trecerea lui ct în pt ca și în lux-ctis), napi napus, (francezul zice navet), pepene (pepoonis, francezul l-a luat pe melon), linte (lens-tis) și usturoi sau ai (alium-ii) ; am cultivat mereu — din vremuri imemoriale vița de vie (vinea) și am băut vin (vinum) și ne-am folosit de vinarium (butoi) și must (mustum) și am folosit ciubărul (ciubarium) ; am cultivat mărul (malus — rotacizarea lui l ; francezul l-a luat pe pomus ; în română pom are un sens mai cuprinzător — producător de poame spre deosebire de copac) și păr (pirus), prun (prunus), piersic (piersicus). Am crescut animale care au rămas cu denumirile lor latine bou (bov-bovis), oi (ovis), cai (cabalus), capre (capra, francezul îi zice chevre ca și cheval pentru cal) și porci (porcus) și găini (galina). Și mineralele și-au păstrat numele aur (aurum), argint (argentum), sare (sal-salis), cupru (cuprum).

Al doilea grup de termeni apicoli se referă strict la apicultură ; albină din alvear-aris sau alveare-alvearius și alvearium = stup, prisacă ca și alveolus = albie îngustă sau alveus = albia unui pârâu. De la locaș pentru albină denumirea a trecut asupra locuitorului. În franceză = abeille ; miere din mel — mellis (rotacizarea lui l) de aici melifer care aduce miere ; apis-is sau apes-is = albină și apiarus = apicultor ; favus-i (fagure) dar și prăjitură cu miere ; familia-ae ; musca-ae (franceză mouche à miel) ; mulsum = vin amestecat cu miere ; regina-ae = regină, mamă, matcă din aricul mitir, mati în slavonă ; mutter în germană ; mère în franceză ; pastus-us — hrană pentru vite, furaj = pășune ; cera-ae — ceară (sine cera = miere fără ceară) ; lăptișor din lac-ctis ; celule din celula ; stup din stypos ; venenum = venin ; hydromel din hydro = apă în greacă și mel = miere (apă cu miere-fermentată).

Mă voi referi în mod special însă la două cuvinte și anume prisacă dată ca fiind de origine slavă și de N. Iorga și de Iorgu Iordan, și plăcintă.

Pentru că plăcintă era considerată de latini ca fiind cea mai bună prăjitură cu miere — denumită și mellitis. Placenta romană era un produs din făină de grâu sau orz, ulei și brânză și unsă cu miere când se scotea din cuptor. Așa a ajuns până la noi : aceeași compoziție și același nume. Nu o are nici un popor de limbă latină decât cei din bazinul carpato-dunărean. Este deosebit de interesantă și răspândirea — în tot spațiul locuit de români a acestei prăjituri. Este și singura

denumire care ne-a venit — fără nici o modificare din limba latină.

Cuvântul prisacă a fost considerat și mai este încă considerat de origine slavă. Micul Dicționar Enciclopedic al Limbii Române (ediția a II-a Editura Științifică și Enciclopedică 1978) nu-i indică proveniența așa cum o face pentru cuvintele albină și stup considerate de origine latină. Cuvântul este întâlnit pentru prima dată în Cronica Pictată de la Viena (Cronicon Pictum Vindobonense) când se relatează expediția regelui Carol Robert împotriva lui Basarab. Regele, înaintând cu armata „a ajuns pe o cale oarecare cu toată oastea sa, dar calea aceasta era cotită și închisă de amândouă părțile de râpe foarte înalte de jur împrejur și pe unde această cale era mai largă acolo valahii în mai multe locuri o întăriseră jur împrejur cu prisăci. Iar regele și toți ai săi negândindu-se într-adevăr la așa ceva, mulțimea nenumărată a valahilor sus pe râpe au alungat din toate părțile și au aruncat săgeți asupra oastei regelui care se găsea în fundul unei văi adânci, ce nici nu se putea numi cale ci mai curând un fel de corabie strâmtă unde din pricina înghesuielii cei mai sprinteni cai și ostași căzeau din toate părțile în luptă. Căci din pricina urcușului prăpăstios din acea vale nu se putea sui în contra valahilor pe nici una din râpile de pe amândouă laturile drumului, nici nu puteau merge înainte, nici nu aveau loc de fugă, fiind făcute acolo prisăci ci erau cu totul prinși ostașii regelui ca niște pești în vârși ori în mreajă". Lupta a durat „de la ziua a șasea a săptămânii (deci sâmbătă) până la ziua a doua a săptămânii viitoare (marți)" deci „aceste prisăci nu puteau a fi ușor înlăturate" („Izvoarele Istoriei României" vol. XI București 1937, p. 233—236 citat după „Culegere de texte pentru Istoria României", București 1977, vol. I, pag. 36—37 de academician Ștefan Pascu și lector univ. Liviu Maior).

În diploma Regelui Andrei II al Ungariei din 1222 înainte de 7 mai se pomenește dania făcută cavalerilor teutoni și cu această ocazie se arată limitele acestui domeniu care cuprindea „castrum quod Kruceburg nominatur" și care se găsea între Câmpia Bârsei și Carpații Moldovei de sud și de la marginea acestei fortărețe dania se întinde „usque ad terminos Prodnicorum et *ab indaginibus Almave* in parte altera vadit ad ortum aquae quae vocatur Burza et inde progeditur usque ad Danubium". În aceeași termeni se exprimă și bula Papei Honoriu al III-lea din 1222 care confirmă donația și repetă hotarele. (A se vedea A. Boldur „Istoria Basarabiei". Editura Victor Frunză, București, 1992, p. 99). Pe noi ne interesează faptul că acești Brodnici — strămoși ai moldovenilor — foloseau indaginibus — aceste gyepű, prisăci ca locuri întărite de apărare și că deci N. Iorga — a afirmat cu deplin temei că „silva Blacorum et Bisinorum" din Transilvania nu era o pădure de vânătoare ca pădurile din Anglia și nici un „desertum" așa cum afirmau și mai afirmă încă unii istorici maghiari ci o pădure întinsă cât toată Transilvania, pădure locuită și apărată prin aceste indagines, prisăci — cuvânt de origină latină ca și tradiția cuprinsă în el. Dacii lui Decebal au utilizat această metodă de apărare în războaiele cu romanii și metoda a continuat și era cunoscută încă sub Petru Rareș.

O altă întâmplare similară ne dă cronicarul ungur Ioan de Küküllo (deci de Târnave) povestind expediția regelui Ungariei Ludovic de Anjou (zis cel Mare) fiul și succesorul lui Carol Robert (rege al Ungariei din 1342 și apoi și al Poloniei între 1370 și până în 1383) împotriva valachilor din 1375 conduși de Layti (în realitate Vladislav 1364—77) care s-a soldat cu cucerirea de către unguri a cetății Severin. „Dar după aceea (după ce voievodul Nicolae al Ardealului l-a învins pe Dragomir Valahul — comite al valahilor) înaintând fără grijă mai departe printre prisăci și tufișuri dese (deci era o pădure tăiată) când se înfundase prin niște potece foarte înguste a fost atacat de mulțimea valahilor din păduri și din munți și a rămas mort împreună cu alți nobili". „Și după ce ungurii părăsind oastea dăduseră dosul și o rupseseră la fugă ajungând prin locuri noroioase și mlăștinoase, strâmtorați între prisăci mulți din ei fură uciși de către valahi ; numai câțiva au scăpat cu mare primejdie a persoanei și cu pagube în avutul lor" (Ștefan Pascu și Liviu Maior „Culegere de texte etc. op. cit., vol. I, București 1977, pag. 38).

Ce erau aceste prisăci ? În nici un caz nu numai ceea ce arată Dicționarul Limbii Române de N. Breban ca și Micul Dicționar Enciclopedic : = loc unde se cresc albinele ; stupărie. N. Iorga a considerat, pe bună dreptate că aceste prisăci erau „cetăți înconjurate de întărituri, probabil tot din lemn ; indagiones de la un Hălmeag" (N. Iorga „Istoria Românilor", vol. III, București 1937, p. 107).

Tot N. Iorga traduce pasajul din Cronicon Pictum Vindobonense „Indagionibi in pluribus locis fortiter fuerat circuspecta" „cu garduri de mărăcini" (idem pag. 178) dar în continuare, folosind o cronică polonă — a lui Petru de Duisburg — marele nostru istoric arată că „tăierea cu ferăstraie a copacilor unei păduri" o întâlnim de două ori" ca un mijloc de apărare „în istoria luptelor moldovenești". Cea mai faimoasă este lupta de la Codrii Cosminului.

Indagionibus — de la indaglo-onis înseamnă înconjurare cu ceva. Iorga consideră — dar nu cu destul temei că este vorba „de garduri cu mărăcini" dar rămâne la convingerea că prisacă este de origine slavă. „Teoria indaginelor (gyepü, prisăci slave) a apărut, zice Iorga, recent (op. cit., vol. III, p. 46).

„Pădurile Țărilor Române nu erau păduri de vânătoare ci cu îndagine (gyepü) sau fără urme de asigurare" (idem p. 78). I. Gonța (în „Legăturile economice ale Moldovei cu Transilvania în secolele XIII—XVII" București 1989, Editura Științifică și Enciclopedică, p. 49) consideră cuvântul prisacă de origine latină — dar nu argumentează afirmația.

Indagiones, prisăci erau situate în păduri ca poene înconjurate cu copaci tăiați, căzuți unul peste altul; printre ei creșteau lăstărișuri formând un fel de gard viu, la mijloc așezându-se stupii.

Cuvântul vine de la verbul sico-arecui = a tăia și are prefixul pri — foarte rar utilizat în limba latină — și care înseamnă înainte, deci tăiat din vreme, de mai înainte că și cuvântul pridie (Pri + die = ziua de mai înainte = ajun). În altă compunere de cuvinte nu am mai întâlnit acest prefix. Dar acțiunea de a bloca drumurile cu copaci tăiați o mai întâlnim și în alte împrejurări.

Petru Rareș — cere în 1542 — în a doua domnie, secuilor să elibereze trecătoarea de la Bretcu la Oituz blocată de trunchiuri de copaci și bolovani de piatră pentru că voia să treacă în Ardeal spre a-și relua cetățile ce le avusese acolo: Ciceul, Cetatea de Baltă, Rodna, Bistrița și Ungurașul (Hurmuzachi — Documente vol. I, pag. 162).

N. Iorga lupta în 1936 — în Istoria României cu „Teoria noului desertum, al indaginilor (gyepü, prisăci slave) scoase la iveală, fără să se fi adus vreodată un adevărat argument" (N. Iorga „Istoria Românilor", vol. III, p. 46).

Iorgu Iordan în „Toponomastik" — Bonn und Leipzig, 1924 I Teil p. 29 — considera că prisaca în înțelesul de stupărie figurează în documentele moldovene încă din secolul XIV—XV. Deci la origine a însemnat „loc deschis în pădure, unde au căzut arborii" venind probabil din bulgărescu presesti, preseke; trunchiurile copacilor furnizau albinelor scorburi iar stuparilor sursă de buduroaie". Câte afirmații atâtea erori.

Prisaca era o poiană înconjurată de copaci tăiați anume, nu căzuți. La început nu a însemnat loc pentru albine ci întăritură cu copaci tăiați și numai după aceea loc pentru albine.

Argumentăm documentar: Petru Șchiopu întărește episcopului Gheorghe (Movilă) pentru mănăstirea Bistrița o prisacă „în Pietrosul Mare cu izvoare și cu locuri de iaz de pește... dar această prisacă a fost danie sfinției sale... însă loc de pustie iar sfinția sa singur *și-a curățat și a dat-o sfintei mănăstiri*". (Doc. A sec. XVI vol. III 371/304—305).

Un oarecare Cămărzan, din Câmpul lui Dragoș, satul Rediu mărturisește în 1623 „cum au venit la mine Vasile Bantaș cu cinstită carte a măriei sale Vodă ca să merg să-i aleg un loc de prisacă... Deci noi am mers și i-am ales un loc de prisacă în codru, mereu între vădurele să-și taie pren prejur prisăci". (Doc. privind Istoria României A veac XVII vol. V, p. 207).

Un alt document din 1589 de la Petru Șchiopu arată dania făcută lui Andrei hatman și pârcălab — un loc de prisacă la Valea Hămeosului — la Bohotin, unde el „și-a întemeiat-o (prisaca) și a curățat-o". (Doc. Istoria României A sec. XVI, vol. III, p. 418—420).

Un alt document mai clar „Și iarăși să-i fie lui Iuga un seciu întreg (deci o curătură făcută cu securea de la sicosicare) cât este partea lor"... „și iarăși popa Aldea cu fiii săi... să le fie la Valea Fântânei un seciu întreg cât este partea lor". (Doc. B sec. XVI, vol. I, doc. 31/37).

Denumirile: Seciu, Secătura sunt legate de prisăci. Seciurile erau făcute cu securea iar săcăturile și lazurile ca și curăturile cu toporul și cu foc. O nepoată de a logofătului Tăutu vinde în 1586 „o prisacă veche" care „laste în Piscul Cornilor între Vaslui și Vasluet până în Vârful Săcăturii și amândouă Săcăturile". (Doc. A sec. XVI, vol. III, 401/330).

Documente de donație, care atestă prisăcile erau făcute adesea, ca și siliștele pentru sate sunt numeroase și toate ca și toponimicele: Prisaca, Prisăcani, Prisăceni, Secul, Seciu, Lazu, Curatura, Curatureni, Săcătura — arată lupta românului cu pădurea pentru a-și creea loc de stupină, de sat, de vie sau livadă; lupta se ducea cu securea — unealtă înrudită ca nume cu secera de la seco-are rudă cu sico-sicare — de aici secure.

Așadar prisacă a însemnat la început un loc întărit cu copaci tăiați mai dinainte — obicei bine cusoscut în istoria Moldovei și a Țării Românești. Cuvântul vine de la pri-sico-are, sicui = a tăia mai dinainte și nu din preseke — așa cum afirmă bulgarul romanizat Iorgu Iordan.

Nici cuvântul matcă ca și gușă nu le considerăm de origine slavă ci de origine daco-getică, gușă de la gula devenită gura (prin rotacizare) iar r a devenit s, iar matcă — așa cum am arătat mai sus — vine din aricul mitir. Este sigur de origină slavonă bezmetic.

DR. AUREL PAPADOPOL — 70 DE ANI

Recent, la Muzeul de Istorie Naturală Grigore Antipa din București a fost sărbătorit și omagiat distinsul nostru colaborator biologul Aurel Papadopol prezent în paginile revistei noastre cu articole de înalt prestigiu științific, foarte bine documentate, ilustrate cu talent original și desigur mult apreciate de cititori. Iubitor al naturii și al albinelor, dl. Papadopol absolvent al Facultății de Științe Naturale a Universității Alexandru Ioan Cuza din Iași, și-a dedicat întreagă viață științelor naturii afirmându-se ca un autentic cercetător științific și autor a multor lucrări din domeniul ornitologiei, domeniu în care este recunoscut ca o personalitate de seamă pe plan național și internațional.

De-a lungul timpului a urcat pe cele mai înalte trepte profesionale ajungând director adjunct al Muzeului de Istorie Naturală Grigore Antipa, funcție pe care a îndeplinit-o cu cinste vreme de aproape un sfert de secol, până la pensionare.

Interesul profund și pasiunea consecventă pentru cercetarea și cunoașterea cât mai riguroasă a vieții albinelor, a locului și rolului lor în ecosisteme, talentul său de desenator ca și o exemplară meticulozitate proprie autenticului om de știință i-au permis elaborarea unor serii de materiale publicate periodic, în timp în revista noastră. Chiar în acest număr puteți citi unul dintre acestea. Și ca o evidențiere a talentelor sale literare iată îi publicăm o poezie în care sperăm ca cititorii să sesizeze, chiar în glumă, oarece aspecte „ecologice" sau „etologice".

Cu prilejul aniversării zilei sale de naștere îi urăm omului de știință, talentatului publicist și colegului nostru (ne permitem în acest moment aniversar să-l considerăm astfel) viață îndelungată, sănătate deplină și o putere de muncă pe care să o pună și în slujba acestor harnice și minunate insecte care sunt albinele. LA MULȚI ANI !

Colegiul de redacție

Ursul și albinele

Pe după perdele de ramuri rărite
Soarele-n apus coboară lin.
Mărunte gângănii zboară grăbite,
Pe albastru fond de icer senin.

Trezit, în spre amurg, alene,
Porni încet ursul prin pădure ;
Știa că-n haturi de poiene
Sunt poame multe și belșug de mure.

În drum, printre arborii bătrâni,
În timp ce seara molcom se cernea,
Prin zvon de clinchet de la stâni
Și-un zumzet cunoscut se deslușea...

Soseau la scorbura cea veche
Albine întârziate, cu nectar...
A stat ; a ciulit o ureche...
Apoi, a pornit iarăși spre cuibar.

Aflase încă-n anul ce trecuse
Că-n scorburi sunt dulcețuri, multe.
De-nțepături doară se cam temuse ;
Și iarăși zăbovi, să mai asculte.

Dar foamea l-a îndemnat la drum
Mai iute, chiar cu pas grăbit ;
S-a apropiat de acel cuib acum.
Ba, uite că l-a și găsit.

Așa-i ! auzul nu l-a înșelat...
S-a săltat, cu nările apropiate
De scorbură și a adulmecat
Aroma mierii atât de parfumate.

Dar să vedem apoi ce s-a mai întâmplat

. . . . . .

Întâi, rupturi de coji și lemne ;
Apoi, ospăț, cu dulci faguri...
Dar și din trunchi veniră semne ;
Albine cu săgeți... țiraguri.

În noaptea caldă se amestecară
Mormăituri cu zumzăit furios...
Clefăind încă miere și ceară,
Plecă ursache... cam sfios.

Și își zicea în drum : — e nedreptate !
Prelung mormăind, rău supărat ;
Eu fui doar singur ; ele toate
Au năvălit și rău m-au înțepat.

De ce l-or fi-nțepat din plin
Pornite cu atâta înverșunare ?
Nu pricepuse Moș Martin...
Și nu afla răspuns la întrebare...

Se șterse-n terburi, leac căutând,
Ca usturimea cumva să oprească ;
Ajunse și la un părâu curând
Cu apă să se oblojească...
...Și setea să și-o potolească.

CEAHOR

Se află în ținutul Bucovinei, așezat cuminte între dealuri, ferit de vânturi și stihii, un sat care se cheamă Ceahor.

Oameni harnici ceahorenii. Mai mare dragul să le privești gospodăriile îngrijite, cu căsuțe învelite în șița de brad, curți dichisite cu straturi de flori și fântâni lângă poartă, oferind generoase ciutură cu apă, drumeților însetați. Și nu-i plăcere mai mare pentru un ceahorean, ca aceea de a primi oaspeți. Te așează la masă, te îmbie insistent cu ce are mai bun, dar mai presus de toate, are așa un fel de a te apuca de suflet, încât e musai să-ți fie drag.

Ceahorean este și moș Onofrei. Casa lui se află la marginea satului, și-i așezată anapoda, cu fața întoarsă de la uliță, privind cu ochi de geam și zâmbet de cerdac, către pădure. Așa i-a plăcut. Să primească în dar răsăritul soarelui, de la pădurea bătrânilor stejari. Nu este zi lăsată de la Dumnezeu, în care moș Onofrei, să nu-și ia straița din lână și bărdița ageră cu coada scurtă, pornind haihui prin pădure. Se întoarce cu hribi dolofani și gălbiori, cu frăguțe ori afine, iar după blănița de jder care-i împodobește bundița, tare îmi vine a crede că mai prinde și câte o jivină a pădurii.

Dar cel mai curios meșteșug al moșneagului, este acela de a găsi miere, căci beciul din spatele grădinii este plin cu ulcele din lut, în care mierea cristalizează sub un strat subțire de ceară.

Când soarele se ridică deasupra poienii din marginea pădurii, numai ce-l vezi pe Moș Onofrei, că se învârte parcă fără rost printre tufele de cimbrișor, privindu-le cu atenție. Se îndreaptă către pădure și se oprește deodată lângă un trunchi găunos. Desface straița și scoate niște unelte curioase, un sfredel, un firiz cu dinții ageri, o lopățică din lemn și o ulcică din lut, anume găurită, în care aprinde o bucată de iască uscată. Taie în scoarță o ferestruică, scoate cu lopățica miere, apoi astupă gaura cu niște lut. Face un semn cu barda, pe copac și pleacă mulțumind, Dumnezeu știe cui.

Mare mirare ! Se crucesc oamenii, zicându-și temători că nu-i lucru curat cu moș Onofrei al lor.

Florin ȘTEFUREAC

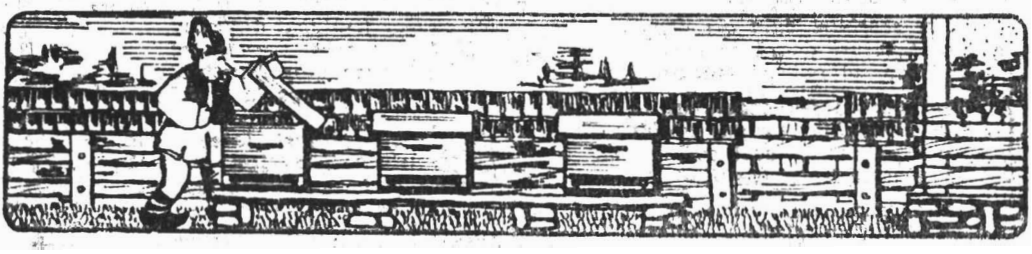

Apiterapia în anxietate şi depresiune nervoasă

Dr. Yves DONADIEU
Franţa

După stările de oboseală, studiate în numărul precedent, vă voi vorbi astăzi despre altă amprentă — puţin glorioasă — a societăţii noastre moderne: depresiunea nervoasă. Legată adesea de anxietate (teamă), este cu siguranţă sub diferitele ei forme, una dintre manifestările cele mai importante ale „stării de rău existenţial" atât de răspândită astăzi.

De fapt, câte persoane merg la consultaţie în fiecare an din cauza stării de anxietate şi deprimare? Milioane dacă judecăm aceasta prin consumul de medicamente tranchilizante şi antidepresive destinate să înlăture aceste tulburări psihice legate în mare parte de modul nostru de viaţă frenetic. Vă spun, dacă nu ştiţi deja, că Franţa are tristul privilegiu de a fi primul consumator în lume al acestor medicamente psihotrope.

Desigur, aceste medicamente sunt cele mai utile în stările anxioase şi depresive grave, unde aduc servicii preţioase, dar şi într-un număr foarte mare de cazuri, când este vorba de forme uşoare, acţiunile lor depăşesc adesea scopul, adică efectele lor secundare devin atunci foarte supărătoare (dacă nu chiar mai mult) decât tulburările pe care ar trebui să le trateze. Înlocuirea unui neajuns cu altul nu este evident o soluţie bună. De aceea, în toate formele de anxietate şi depresiune puţin grave, recomand a se apela cu prioritate la unele terapeutici naturale, care necesită poate o perioadă mai îndelungată, dar nu sunt însoţite de nici o tulburare secundară, şi ale căror efecte sunt mai profunde şi astfel mai durabile.

Voi aborda aici doar *tratamentul stărilor depresive uşoare*, lăsând deoparte adevărata „depresiune nervoasă" care implică, cel puţin la început, stabilirea unui tratament chimioterapeutic mai intens sau mai redus. Veţi cunoaşte, mai mult sau mai puţin, *simptomele obişnuite:* oboseală extremă, moleşeală, descurajare care conduc în scurt timp la un pesimism tenace cu apariţia anxietăţii. Pe scurt, o slăbire generală a tonusului neuro-psihic. *Cauzele sale?* În principal psihice şi emoţionale, printre care stress-ul de toate felurile — viaţa modernă nu este zgârcită cu ele — ocupă bineînţeles un loc important. **Totuşi, trebuie să rămânem lucizi,** soluţia pentru aceste stări nu depinde numai de terapiile naturale oricât de eficiente ar fi, ea depinde în **mare** măsură de dumneavoastră. Într-adevăr, dacă alimentaţia dumneavoastră este complet dezechilibrată, dacă mâncaţi în zece minute în zgomot şi fum, dacă alergaţi de dimineaţa până seara fără un moment de răgaz, dacă nu dormiţi suficient etc., într-un cuvânt dacă viaţa pe care o duceţi este la antipodul celei ce ar trebui să fie, nici un produs, oricât de bun ar fi, nu vă va putea aduce o uşurare reală. Gândiţi-vă deci, ca pe lângă terapiile naturale pe care vi le recomand, să vă faceţi timp să puneţi puţină ordine în existenţa dumneavoastră pentru a o face mai conformă cu necesităţile „măsurii" dumneavoastră biologice, atât pe plan organic cât şi emoţional.

● În primul rând, o hrană sănătoasă şi bine echilibrată în care să introduceţi cât mai des posibil *cereale complete* (mei şi grâu încolţit în special); *legume şi fructe proaspete crude* diferite mai ales: morcovi raşi, salată de varză verde sau roşie tocată cu oţet, salată verde la fiecare masă, ceapă adăugată la aceste salate diferite, lămâie stoarsă cu apă, portocale, fructe întregi sau suc, consumate imediat după ce au fost preparate, cât **mai** des posibil mere, mai ales dimineaţa **la** micul dejun, *amintiţi-vă de zicala* ***„Mărul de dimineaţă îl alungă pe medic"***, prune în sezon şi prune uscate tot timpul anului, **iar** apoi în mod regulat miere:

— pe tartine prăjite la **micul** dejun;

— sub formă de băuturi cu miere şi **lămâie (un pahar mare de apă cu sucul** de la o jumătate de lămâie stoarsă proaspăt, la care se adaugă o linguriţă de miere) luate **cel** puţin de două ori pe zi: un pahar în cursul dimineţii şi unul după-amiaza, — şi în mod regulat folosită ca înlocuitor pentru zahăr în toate băuturile **calde sau reci care se pretează la aceasta, mai ales infuziile: cum este ceaiul, care** se potriveşte bine cu multe sorturi de miere.

Trebuie redescoperite calităţile mierii în alimentaţia cotidiană. Aliment milenar, singurul produs îndulcitor natural pentru om care, prin compoziţia sa extrem de bogată în zaharuri simple, substanţe minerale şi oligo-elemente, vitamine din grupa B, enzime etc., permite

păstrarea sau regăsirea unui teren favorabil, ameliorând astfel rezistența la o eventuală depresiune sau ajutând mult la eliminarea ei când s-a instalat.

● *În al doilea rând* luați, timp de cel puțin șase luni, *polen floral* câte două linguri de polen natural, cât mai multe specii florale amestecate, într-un pahar mare de suc de fructe (portocală, ananas, măr etc.), începând cu micul dejun, polen cu care puteți continua, preventiv, cu o doză de întreținere de o lingură doar.

Simultan, în aceste șase luni, faceți cure alternative, de câte o lună:

— pe de o parte *lăptișor de matcă proaspăt*, în doză de 1,2 g în fiecare dimineață pe nemâncate, fie sub formă naturală sublingual (să se topească sub limbă), sau mai simplu și mai exact, sub formă de capsule moi de mestecat sau înghițit (Biocapsule lăptișor de matcă ale Dr. Donadieu) care conțin fiecare 600 mg de lăptișor proaspăt stabilizat într-un ulei de germeni de grâu și care prezintă marele avantaj că se păstrează perfect la temperatura ambiantă fără să fie necesară păstrarea în frigider, și care se ia ușor.

— o altă parte de *ginseng* sub formă de pudră de rădăcină uscată (sau extract uscat) în doză de 3 g pe zi, după schema următoare: 1 g dimineața pe nemâncate, 1 g la ora 11 și 1 g la ora 16.

— *în ultimul rând*, este bine adesea să se asocieze *magneziu* câte 200—300 mg ion de magneziu pe zi (cereți farmacistului să vă dea un corespondent unde să existe sarea de magneziu utilizat în specialitatea ce v-o recomandă) repartizată în timpul zilei.

Pentru a facilita tratamentul și a diminua numărul de „prize" (luări) zilnice, eu am pus la punct o specialitate (medicament) care asociază în aceeași capsulă ginseng și magneziu în doze eficiente: MAGNEGINSENG (există în farmacie) și *Biocapsule ginseng* ale Dr. Donadieu (în dietetică și alte circuite de distribuire printre care și circuitul apicol). Sub această formă de prezentare extrem de ușoară de luat și foarte eficientă, este suficient să se ia două capsule dimineața pe nemâncate și două capsule înainte de masa de prânz.

● În fine, dacă starea dumneavoastră depresivă este însoțită de anxietate și dormiți prost, este bine să se adauge acestui tratament un preparat mic fitoterapeutic simplu dar foarte activ cu acțiune sedativă ce conține pasiflora (Passiflora incarnata) și măcieș pe care-l găsiți în farmacie sub numele de PASSIFLORINE. Luați câte o linguriță în băutura dumneavoastră cu miere și lămâie dimineața și după-amiaza, și o lingură într-o infuzie de ceai de tei îndulcită cu miere înainte de culcare. Aceasta va înlocui cu folos și fără efect secundar somniferele chimioterapice pe care le luați.

Un ultim tratament natural, ușor de preparat și pe care eu îl recomand întotdeauna în tratarea acestor stări depresive minore cu anxietate, constă în așezarea unui aeroionizator în camera de dormit așezat sub noptieră pentru a respira în timpul somnului ioni negativi, ce au acțiuni biologice importante, dovedite științific, printre care și o regularizare funcțională și fiziologică a sistemului nervos central și vegetativ, ca și a sistemului neuro-endocrin, perturbate toate în stările despre care vorbim aici. Tehnica actuală stăpânită perfect pe plan științific și medical, simplă de utilizat și fără nici o contraindicație, aeroionizarea face parte dintre aceste terapii de mâine ce vor trata multe probleme de sănătate și chiar sursa lor, și care merită să fie cunoscute mai bine de bolnavi ce ar putea profita de pe acum (dacă cititorii doresc o documentație referitoare la aceasta, să-mi scrie la: Dr. Yves Donadieu, 3, route de Vence, 06570 ST. PAUL, le voi răspunde gratuit).

Iată, urmărind în mod regulat tratamentul natural simplu, cât timp este necesar, „starea de rău existențial" pe care o trăiți se va estompa progresiv și vă redobândiți plăcerea de viață. Pentru aceasta vă doresc poftă bună...

Al dumneavoastră Dr. Yves Donadieu

Traducere de Liliana BRETOTEAN din revista „Abeilles et Fleurs" — iunie—iulie 1993